LAISVE
Semi-Weekly
102-02 Liberty Ave.
Ozone Park, N. Y. 11417
Tel. MIchigan 1-6887

Entered as second class matter at the Post Office of Jamaica, N. Y., under the Act of March 3, 1879

LAISVĖ

THE LITHUANIAN SEMI-WEEKLY

LAISVĖ—LIBERTY
Dukartsavaitinis

Dalyje Queens apskrities (N. Y.)	$10.00
Kanadoje	$10.00
Kitur užsienyje	$1200
Jungtinėse Valstijose	$9.00

Pavienio egzemplioriaus kaina 10 centų

PRICE 10c

No. 61 ★ ★ ★ ★ ★ ★ Penktadienis, Rugpiūčio (August) 11, 1967, Ozone Park, N. Y. 11417 ★ ★ ★ ★ ★ ★ Metai 56-ieji

KRISLAI

Jau sumokėta baisi kaina
Susitiksime sekmadienį
Labai gaila
Sveikinimas nors iš tolo
"Prizai už grožį"
10 centų už žiurkės uodegą!

Rašo **A. Bimba**

Dar apie 50,000 Amerikos kareivių siunčiama į Vietnamą. Tuoj ten bus jau 525,000 amerikiečių.

12,200 amerikiečių jau gulėdė galvas. 74,818 tapo sužeisti. Daugelis jų pasiliks amžinais invalidais.

Kokia baisi kaina!

O kiek žuvo ir žūva vietnamiečių! Kiek civilinių žmonių nukentėjo!

Per mėnesį Vietnamo karui išleidžiama daugiau kaip du bilijonai dolerių... Ir galo dar vis nesimato.

— — —

Šis sekmadienis (rgp. 13) didelė diena mūsų laikraščiui. Vieni važiuosime į Worcester, Mass., o kiti į New Jersey.

Usterio piknike "Laisvei" atstovaus draugai Mizarai. Visi kiti mūsų kolektyvo nariai, rodos, pietausime pas draugus Čiurlius. Malonu bus susitikti laisviečius iš visos plačios apylinkės.

— — —

Atrodo, kad pablogėję santykiai tarp Amerikos ir Tarybų Sąjungos faktinai sužlugdė visus kultūrinių mainų planus. O tai didelis nuostolis.

— — —

Rugpiūčio 15 dieną Montrealio parodoje Tarybų Sąjungos paviljone bus visasąjunginė diena. Čia programą duos iš Tarybų Sąjungos atvykę menininkai. Teko sužinoti, kad jų tarpe bus ir Lietuvos žymusis operos dainininkas Virgilijus Noreika. Kaip džiugu būtų mums, Jungtinių Valstijų lietuviams, jį čionai svečiuose turėti!

Su Noreika susipažinau Kievo aerodrome ir paskui girdėjau Vilniuje dainuojant veikale "Meilės eleksyras". Susižavėjau jo balsu ir vaidinimu.

Nors iš toli Virgilijų sveikinu ir linkiu jam didžiausios sekmės visuose visasąjunginės tarybinės dienos programoje pasirodymuose.

— — —

Gerai, labai gerai, kad, kaip pastebėjau, Tarybų Lietuvoje pagaliau labai daug dėmesio kreipiama į pagražinimą kolūkių ir tarybinių ūkių aplinkos. "Tiesa" praneša, kad net prizai bus duodami tiems ūkiams, kurie gražiausia ir gerinusia sutvarkys savo aplinką.

Įdomu, džiugu. Pasakysiu, priėjimas prie kai kurių ūkių, kuriuos man teko matyti, buvo skandališkai apleistas, tiesiog užmirštas. Gražūs tvartai, gražūs pastatai, bet prieik prie jų, kad geras esi!

Bus lenktynės, bus duodami prizai. Kolūkiečiai, ypač jų vadovai, imsis darbo. Pamatysite, kaip greitai kiekvieno kolūkio ir tarybinio ūkio aplinka taps visų pasididžiavimu.

— — —

Kongresas atmetė pasiūlymą skirti pinigų karui su žiurkėmis mūsų didmiesčiuose. Grupė niujorkiečių nuvyko į Washingtoną pasmerkti žiurkių šalininkus ir atsidūrė kalėjime. Tuo tarpu žiurkės vis darosi drąsesnės. Kudikiams sunku nuo jų apsiginti.

Susirūpino miestų majorai. Chester, Pa., majoras Gorbey paskelbė, kad jis mokės po 10 centų už kiekvieną jam pristatytą žiurkės uodegą. Tai esąs pigiausias būdas karui su žiurkėmis. Už 1,000 dolerių jis susidorosiąs su 10,000 žiurkių. New Yorko majoras irgi galėtų tokį pasiūlymą padaryti. Tik jis, kaip didžiausio miesto galva, man atrodo, turėtų nepasitenkinti tik žiurkių uodegomis. Jam turėtų būti pristatytos čielos, nesužalotos negyvos žiūrkės tiesiai į miesto rotušę (City Hall).

Kaip ten nebūtų, visiškai be jokių išlaidų pačioms Amerikos žiurkėms, jos pasidarė garsiausiomis žiurkėmis visame pasaulyje!

Kaltos jos pačios: kam jos pradėjo atakuoti mūsų getų gyventojų kūdikius.

Suėmė 2 policmanus; kaltina žmogžudyste

Detroit, Mich. — Du Detroito policmanai tapo suareštuoti ir įkalinti; sakoma, jie brutališkai nužudę tris negrus, gyvenusius tūlame motelyje — apie vienos mylios atstume nuo Detroito geto, kuriame vyko riaušės.

Policmanai yra: Ronald August, 28 metų, ir Robert Paille, 22 m. Abudu laikomi kalėjime, kol bus sudarytas jiems formalus kaltinimas.

Policmanai skelbė, kad jie tris negrus užmušė po to, kai pastarieji šaudė iš motelio. Bet paaiškėjo, kad negrai nešaudė, kad jie neturėjo jokio su savim ginklo. Paaiški, kad negrai buvo nušauti pačiame motelio kambaryje, kur jie gyveno. Pirmiau negu buvo nušauti, jie buvo fiziškai sumušti.

Taip sako valdžios tyrinėtojai ir kaltintojai.

Apvogė milijonierką

Saratoga Springs, N. Y.— Milijonierka Mrs. Cornelius Vanderbilt Whitney pasakė policijai, kad ją "skaudžiai apvogė." Kažin kas įsiveržęs į jos rūmus, pasiglemžė už $780,000 vertės auksinių ir deimantinių papuošalų. Ir vagys, sako ji, ėmė tik "rinktinius" jos turtus.

"Žiurkės kelia riaušes..."

Washington.—Būrys jaunų niujorkiečių įėjo į JAV Kongreso rūmus; būdami balkone, šaukė: "Žiurkės kelia getuose riaušes!.." "Kodėl nepaskiriate pinigų kovai su žiurkėmis?"

Keletą jaunuolių policija suėmė, o kitus išvarė laukan iš Kongreso rūmų.

Trečioji JAV lietuvių turistų grupė Lietuvoje

Š. m. rugpiūčio 2 d. SAS linijos lėktuvu išskrido į Lietuvą trečioji JAV lietuvių grupė, viso 39 asmenys. Turistai sėkmingai pasiekė Vilnių. Ir štai, rugpiūčio 4 d. ELTA Vilniuje paskelbė tokią žinią:

VILNIUS. — Meilė gimtajam kraštui, didelis domėjimasis jo šiandieniniu gyvenimu, artimųjų, jaunystės draugų ilgesys kasmet į Tarybų Lietuvą sutraukia vis daugiau turistų-išeivių. Šiemet Lietuvoje jau paviešėjo šimtai lietuvių, gyvenančių Jungtinėse Amerikos Valstijose, Kanadoje, Škotijoje ir kitose šalyse. Ir nors turistinė vasara artėja prie pabaigos, svečių srautas nemažėja.

Šiandien Vilniaus aeruostas vėl pražydo gėlėmis. Jos buvo skirtos dviem lėktuvais atskridusiems septyniasdešimčiai JAV lietuvių.

—Mes čia susirinkome iš įvairių Amerikos kampelių —nuo Kalifornijos iki Niujorko,—pasakė ELTOS korespondentui vienos grupės vadovė, žinoma pažangi Amerikos lietuvių veikėja Elena Jeskevičiūtė. — Atvažiavome perduoti karščiausius Amerikoje gyvenančių tautiečių sveikinimus, atvažiavome kartu su jumis pasidžiaugti jūsų šviesiu gyvenimu.

Drauge su Jeskevičiūte atvyko jos sesuo Emilija, iš profesijos mokytoja.

— Nors esu gimusi ir augusi Amerikoje, tačiau aš daug girdėjau apie tai, kaip pas jus rūpinamasi jaunąja karta. Man, mokytojai, bus labai idomu pamatyti, kaip čia auklėjami vaikai.

Pažangiųjų Amerikos lietuvių tarpe gerai žinomas aktyvios "Laisvės" laikraščio darbuotojos Stefanijos Sasnauskienės vardas. Šiandien S. Sasnauskienė — Tarybų Lietuvos viešnia.

E. Vasiliauskiene iš Norvudo vilniečiai galėjo sutikti miesto gatvėse pernai vasara. Šiandien ji, atkeliavusi tūkstančius kilometrų, vėl nusileido mūsų aerouoste lėktuvo trapu.

Dar vienai JAV lietuvių grupei prasidėjo pirmoji viešnagės diena tėvų žemėje. Priekyje daug dienų, kupinų naujų įspūdžių, susitikimų, naujų pažinčių.

Tarybų Sąjungos diena Expo-67 -- Montrealyje

Montrealis. — Š. m. rugpiūčio 15 d. Tarptautinėje parodoje (Expo-67) bus Tarybų Sąjungos diena.

Tą dieną Tarybiniame paviljone vyks dideli, idomūs dalykai. Lankysis oficiali tarybinė delegacija, apžiūrės paviljoną.

O vakare Cinema Hall auditorijoje bus puikus koncertas. Programą atliks Maskvos Didžiojo teatro artistai, taip pat ir Ukrainos Liaudies choras "Veverka."

Programoje dalyvaus ir įžymus Lietuvos operos solistas **Virgilijus Noreika,** taip pat programoje dalyvaus dar ir du kiti lietuviai artistai: **G. Juodvalkytė** ir **J. Budronis,** liaudies muzikos instrumentalistai.

P. S. Mums praneša, kad tarp rugpiūčio 10 ir rugpiūčio 30 dienų Wilfried Pelletier Hall Maskvos Didžiojo teatro artistai kasdien duos koncertus.

Dainuos rinktiniausi Maskvos Didžiojo teatro solistai.

Mažiau karui, daugiau kovai su žiurkėmis

San Francisco, Cal. — Senatorius Robert F. Kennedy čia kalbėjo Demokratų partijos baliuje, kur kiekvienas dalyvis pasimokėjo po $100 už įėjimą.

Kennedis pasisakė, kad jis stojąs už tai, kad mažiau būtų išleidžiama pinigų karui, o daugiau pinigų būtų paskirta naminiams reikalams: kovai su skurdu, kovai su žiurkėmis, kurios pradėjo užvaldyti getus ir kitus biednuomenės apgyventus miestų rajonus.

Atmeskime tą nuomonę, kad reikią išleisti daugiau istatymų prieš tuos, kurie kelia neramums getuose, sakė senatorius. Tie patys istatymdaviai, kurie sielojasi naujais įstatymais, atsisako paskirti pinigų kovai su žiurkėmis.

"Nepaprasta padėtis" Detroite baigta

Detroit, Mich. — Gubernatorius Romney paskelbė, kad jis nutraukia "nepaprastą padėtį" (state of emergency) Detroite. Sako jis: negrų sukilimas, kuriame žuvo apie 43 asmenys, jau užsibaigė, "viskas aprimo," tai ir ši "padėtis" lai būva užbaigta.

Skaitoma, kad Detroito negrų gete sukilimas buvo "kruviniausias JAV istorijoje"; jis kaštavo labai daug.

Tik kulka pilve juodu "sutaikė"

Ales, Prancūzija. — Du broliai Charles ir Jean Renoux, kilę iš aristokratijos, gyveno aplūžusiuose rūmuose, vienas viename rūmų gale, kitas — kitame. Per penkiolika pastarųjų metų jiedu vienas į kitą nesišnekėjo — pykosi. Pagaliau kulka viską išsprendė: Charles buvo rastas klasete negyvas — su kulka pilve.

Kas jį užmušė? Policija spėja, ar tik nebus jo brolelis Jean. Kol kas dalykas tiriamas.

Antikarinis mitingas Atlantos mieste

Atlanta, Ga. — Rugpiūčio 6 dieną čia įvyko gyvas antikarinis mitingas, kuriame dalyvavo apie 500-600 žmonių — juodų ir baltų. Politiniai stebėtojai sako: ligi šiol tai buvo pats didžiausias prieš karą Vietname mitingas pietinėje JAV-jų dalyje.

Karštą kalbą pasakė įžymus negrų aktorius ir veikėjas Dick Gregory. Iš minios girdėjosi šūkiai: "Dievas nėra su mumis!" "Šis karas yra bagočių, bet varguomenė priversta kariauti!" "Ištraukti JAV kariuomenę iš Vietnamo, iš Newarko, iš Detroito!" "Nepersekiokite Stokleyaus Carmichaelio!"

Bosai, sakoma, atmes unijos reikalavimus

Detroit, Mich. — Automobilių fabrikų kompanijų atstovai, kurie tariasi su darbininkų unijų atstovais dėl sudarymo naujo kontrakto, sako, kad jie daugumą unijos reikalavimų atmes. Esą, jie nėra priimtini.

Kontraktas baigiasi su š. m. rugsėjo mėn. pirmomis dienomis. Auto pramonės darbininkai, unijistai, sako: jei samdytojai mūsų reikalavimus atmes, tai mums kitos išeities nebus, kaip eiti į streiką.

Jei toks streikas iškiltų, jis būtų, kaip žmonės sako, "nepaprastas".

Kuboje buvo suimti šeši šnipai

Havana. — Kubos valdžia skelbia, kad jos organai liepos mėn. 18 d. suėmė šešis kontrrevoliucinius šnipus, prisiųstus iš JAV. Jie buvo prisiųsti, kad užmuštų Fidelį Kastro.

Visi šeši buvo parodyti Lotynų Amerikos solidarumo suvažiavimo delegacijoms.

Partizanai nukirto 5 malūnsparnius

Saigonas. — Rugpiūčio 7 dieną liaudiečiai (Vietkongas) nukirto penkis amerikinius malūnsparnius (helicopters), gabenusius JAV kareivius.

Tai įvyko visai arti—tik 4-ių mylių atstume — nuo Saigono, palei Saigono upę. Ligi šiol buvo manyta, kad tas kampelis yra saugus, kad partizanų ten nesą.

Tris malūnsparnius partizanai visiškai sunaikino, o kiti du buvo sunkiai apgadinti.

Trys amerikiečiai kareiviai iš 199 pėstininkų brigados buvo užmušti, o 22 sužeisti.

Sužeistas ir amerikinis generolas John B. Freund, bet nepavojingai; sakoma, už savaitės kitos generolas ir vėl galės stoti į fronta.

Septyni partizanai taip pat žuvo mūšyje.

Generolas Freund buvo pašautas į kairiąją koją; jo padėjėjas irgi buvo sužeistas.

Per ilgą laiką buvo manyta, kad ši Saigono apylinkė yra pilnai saugi, kad partizanų čia nėra ir neatsiras, bet atsitiko netikėtumas.

New York. — Kongresmanas Richard Ottingeris, iš Westchesterio apskrities, sako: jei tik bus gerai pasidarbuota, tai Kongresas atmes prezidento reikalavima, kad būtų pakelti mokesčiai (taksai) ant pajamų net dešimt procentų.

5 žuvo lėktuvo nelaimėje

Gilford, N. H. — Laconia aerodrome, netoli nuo čia, žuvo penki asmenys, kai susikūlė du maži lėktuvai, kuriais jie lėkė. Susikūlė jiems nusileidus ant žemės.

Vietname padėtis--beviltiška, sako JAV korespondentas

Saigonas. — "New Yorko Times" korespondentas Pietų Vietname R. W. Apple Jr. parašė savo laikraščiui koresponde n c i j ą apie dabartinę karinę padėti toje šalyje. Jis ją vadina beviltiška (stalemate).

Amerikinė kariuomenė jau seniai kariauja, bet nieko nelaimi, nebepaiėgia nugalėti liaudiečių (Vietkongo), nepajėgia, nežiūrint to, kad Saigono valdžia su Ky priešakyje ir JAV, sudėjus bendrai, turi daug didesnę kariuomenę ir labai daug visokiausių ginklų.

Saigono valdžia, sako korespondentas, vra tik iš vardo. Jei šiandien JAV kariuomenė iš ten būtų ištraukta, tai ji tuojau subliuškėtų, nes žmonės jos neapkenčia: ji prasira d u s i, skesta kyšvstėse, vagystėse. Saigono valdžia tesilaiko tik su amerikinių ginkluotų jėgų pagalba.

Miestuose žmonės nusistate prieš valdžia — ir budistai, ir eiliniai žmonės. Niekas nenori k a r i a u t i prieš liaudiečius, prieš Vietkongą.

Žvilgsnis į provinciją

Koresponde n t a s skelbia statistinius duomenis, kuriuos jam suteikė JAV valdininkai Vietname, apie tai, kaip šiandien dalykai stovi Pietų Vietnamo provincijoje. Štai jie:

Saigono valdžia iš viso pilnai kontroliuoja tik 168 miestelius su 489,000 gyventojų.

Dalinai kontroliuoja 1,776 miestelius su 3,129,100 gyventojų.

Saigonas kovoja už 3,245 miestelių bei kaimų su 4,-360,600 gyventojų užkariavima, skelbdamas, būk jie linksta prie Saigono.

Vietkongas kovoja už pilną kontrolę 2,156 miestelių su 1,976.600 g y v e n t o j ų, linkstančių prie Vietkongo.

Vietkongas pilnai kontroliuoja 3,978 miestelius su 2,-923,200 gyventojų.

"Neaiškių" miestelių yra 686 su 152,300 gyventojų.

Tokius skaičius paduoda, kaip sakėme, JAV valdiniai organai, militaristų apskaičiavimai.

O jei gautume apskaičiavimus, pateiktus Vietkongo (liaudiečių), veikiausia jie būtų visiškai kitokie.

Liaudiečių pasiaukojimas, mokėjimas kariauti, sako korespondentas, yra labai didelis. Jie drąsūs, pasišventę, sugabūs. Jie veikia ne tik provincijoje, o ir miestuose. Jie gauna naujesnių ginklų ir su jų pagalba užpuldinėja net ir miestuose JAV militarines bazes ir jas sunaikina.

(Kaip matome, čia kalbama tik apie Pietų Vietnamą. Šiaurės Vietnamo kariuomenė turi savo frontą prieš JAV k a r i u o m e n ę. Nors Šiaurės V i e t n a m ą JAV bombonešiai kasdien žiauriai puola, bet jų ryžtas ir valia nepalaužiama. Jie sako, kad JAV kariuomenė ir bombonešiai jų nenugalės.)

Sako: tik repeticijos

New York. — Negrų vadovas H. Rap Brown, kalbėdamas praėjusį sekmadienį St. Albans rajone, pasakė, kad dabartiniai negrų sukilimai bei riaušės yra repeticijos būsimajai revoliucijai.

LAISVE LITHUANIAN SEMI-WEEKLY

PUBLISHED BY THE LAISVE, INC.
Published Tuesdays and Fridays, except in case of Holidays
102-02 LIBERTY AVENUE, OZONE PARK, N.Y. 11417
Entered as second class matter at the Post Office of Jamaica, N. Y.
Established April 5, 1911 —— ROY MIZARA, Editor

SUBSCRIPTION RATES:

United States, per year	$9.00	Canada, Lat. Amer., per year,	$10.00
United States, per 6 months	$5.00	Canada, Lat. Amer., 6 months,	$5.50
Queens Co., per year	$10.00	Foreign countries, per year,	$12.00
Queens Co., per six months	$5.50	Foreign countries, 6 months,	$6.50

Aišku, kad ir tas prisidėjo

WASHINGTONE kalbama, kad kongresmano Adam Clayton Powell išmetimas iš Kongreso, o tik pabarimas reakcininko senatoriaus Tom Dodd blogai nuteikė mūsų negrus gyventojus ir prisidėjo prie jų sukilimo miestų getuose. Netenka abejoti, kad nevienodumas baudime daugeliui negrų parodė nebuvimą teisingumo mūsų politinėje sistemoje. Powell daug aštriau nubaustas tik todėl, kad jo oda juoda, kad jis yra negras.

Tačiau negrų sukilimo pagrindas yra daug platesnis ir gilesnis. Mes daug kartų esame k a l b ė j ę apie biednuomenės gyvenimą mūsų didmiesčių getuose — nedarbas, susikimšimas, alkis, ribotumas progų apsišviesti ir pakilti iš to vargo, policijos teroras, politikierių į apšvietą, į mokyklą nesiskaitymas su tų gyventojų likimu, visa tai sudaro socialinio parako bačką. Dar stebėtis reikia, kad getų bendruomenė taip ilgai kentėjo ir toleravo tokią nelygybę.

Teisė streikuoti

KAPITALISTINĖJE santvarkoje, kurioje gamybos įmonės yra privatiškose rankose, darbininkui teisės streikuoti atėmimas reiškia atėmimą jam būtinai reikalingos priemonės laimėti savo būklės pagerinimą. Jei darbininkas neturės teisės streikuoti, mažai jam tepadės jo darbo unija apginti savo reikalus.

Tuo klausimu labai susirūpinusiai kalba geležinkeliečių organas "Labor." Mat, šiomis dienomis geležinkeliečiai buvo sustreikavę, bet Kongresas išleido įstatymą, kad tas jų "streikas sudaro kraštui pavojų," ir privertė darbininkus sugrįžti į darbą nieko nelaimėjus.

Darbininkų savaitraštis sako:

"Kur link dabar? Šį klausimą stato daugelis geležinkeliečių po to, kai prieš juos buvo panaudotas streiklaužiškas įstatymas.

Daugelis laikraščių komentatorių stato tokį pat klausimą. Daugelis laikraščių turi savo pamėgtą atsakymą. Jie sako, kad turėtų būti išleistas įstatymas prieš visus tokius kraštui pavojingus streikus. kad prezidentas Johnsonas turėtų patarti Kongresui tokį įstatymą išleisti. Mums atrodo, kad tie redaktoriai yra šimtu procentų klaidingi.

Jeigu jūs atimsite iš darbininkų teisę streikuoti, jūs iš jų atimsite vienintėlę ekonominę priemonę apsiginti.

Jeigu jūs sunaikinsite tą darbininkų ekonominį įrankį, jūs sunaikinsite kolektyvines derybas.

Jeigu jūs sunaikinsite kolektyvines derybas ir leisite, kad kokia nors valdžios taryba nustatytų algas ir darbo sąlygas, jūs turėsite ne laisvąją ekonomiką, bet vergovinę ekonomiką."

Jeigu kapitalistų valdžia nustatys algas ir darbo sąlygas, tai darbininkas bus paverstas bejėgiu vergu. Jeigu jam bus uždrausta panaudoti streiką apsigynimui ir pagerinimui savo būklės, jis bus bejėgis pasipriešinti. Valdžios ir kapitalistų godumui nėra jokių ribų. Jeigu jie žinos, kad darbininkas negali atitraukti rankas nuo mašinos ir ją sustabdyti, tai jam nulups nuo jo nugaros paskutinę odą.

Štai kodėl Amerikos darbininkai taip ilgai ir sunkiai kovojo už teisę organizuotis ir streikuoti. Dabar matome kėsinimąsi ant teisės. Geležinkeliečių streiko sulaužymas labai padrąsino reakcininkus paveikti Kongresą, kad būtų išleistas vienas įstatymas prieš **visus** streikus, kuriuos mūsų ponas prezidentas paskelbs "kraštui pavojingais streikais."

Ar jiems pavyks? Priklausys nuo to, kaip orientuosis visas darbininkų judėjimas. Šiandien buvo sulaužytas geležinkeliečių streikas specialiu streiklaužišku įstatymu, rytoje tas pats bus padaryta su kitos pramonės darbininkais. Deja, kol kas nieko tuo klausimu nesigirdi iš Amerikos Darbo Federacijos-Industrinių Organizacijų Kongreso (AFL-CIO) vadovybės. Ji tylėjo ir leido valdžiai ir geležinkelių kompanijoms susidoroti su geležinkeliečiais, o galėjo rimtai pasipriešinti, ateidama jiems į pagalbą.

Keista, kad savaitraštis "Labor" nė žodžiu nepabara kitas darbo unijas, kad jos nepasiskubino į pagalbą užpultiems geležinkeliečiams.

FBI ieško "smarkaus" kriminalisto

Washington. — FBI paskelbė, kad jam labai rūpi sugauti J o h n D. Slatoną. Jis esąs didelis sukčius ir visiškai nesibijo pavartoti ginklą prieš tuos, kurie jį norėtų pagauti.

FBI skelbia, kad Slatonas yra įdėtas į dešimt labiausiai norimų suimti kriminalistų. Jo ieško jau nuo 1965 m. spalio 30 d., bet FBI vis nebepajėgia suimti: pabėga jis ir pabėga.

KAS KĄ RAŠO IR SAKO

JEI IŠ TIKRŲJŲ JIE BŪTŲ TOKIE GUDRŪS

Žmogus negali nesijuokti skaitydamas reakcininkų spaudą. Ir ko tu ten nesurasi apie tuos vargšus komunistus! Vieniems jie didžiausi pabaisos, o kitiems gudriausi žmonės, ir todėl visiems ir visur reikia jų lygiai bijoti ir saugoti.

Ypač tuo komunistų "garbinimu" atsižymi lietuviškoji klerikalinė spauda. Kasdien ir kasdien ji savo nelaimingus pasekėjus ragina saugotis tų "gudriųjų komunistų". Jie esą pavojingiausi. Kunigų "Draugas" šaukte šaukia: "Komunistai mūsų neužmiršta. Jie mus seka ir stengiasi įvairiai skaldyti, įpanioti į komunistines virves ir pagaliau sudaryti tokias pavojingas sąlygas, kad ginčams mes išeikvotume savo pozityviam darbui skirtą energiją."

Ir bloga tiems, ir baisus likimas tų, kurie patenka į tokių komunistų rankas! Nesijuokit. Ten pat "Draugas" verkia: "Daugelis, kas su jais pradeda kokį bendravimą, nebegali išsipainioti iš pinklių ir tampa komunistų tampomomis lėlėmis".

Matote, koks didelis pavojus! Bet iš tų visų "Draugo" kliedėjimų išvada tegali būti viena, būtent, kad jau ir jo skaitytojuose reiškiasi rimtų pageidavimų sumegzti ryšius su gimtuoju kraštu. Jie, matyt, nebetiki "Draugo" plepalams, kad Lietuva "pavergta" ir kad joje "nieko gera nebėra". Jie pradeda tais melais piktintis.

Bet labai abejotina, ar gąsdinimas "gudriais komunistais" bepadės klerikalų spaudai savo skaitytojus sulaikyti nuo ieškojimo ryšių ir bendradarbiavimo su savo gimtuoju kraštu.

Kas liečia komunistus, tai kartais mes net pagalvojame: "Vaje, kiek daug daugiau jie būtų nuveikę ir galėtų nuveikti, jeigu jie iš tikrųjų būtų taip nesvietiškai gudrūs ir apsukrūs, kaip ju priešų spauda juos savo skaitytojams perstato".

IZRAELIO KOMUNISTŲ SUSISKALDYMAS

Konfliktas tarp Izraelio ir arabų pagimdė Izraelio komunistų gretose gilų pasidalijimą. Matyt, Komunistų Partija yra suskilusi. Kiekviena grupė skelbiasi tikrąja partija. Vienai grupei vadovauja Meir Vilner ir Tawfic Toubi. Vilner yra parlamento narys. Ši grupė pasmerkia Izraelio agresiją ir užgrobimą arabų žemių. Ji kaltina Izraelio valdžią pataikavimu Vakarų imperializmui, nuolankavimu Jungtinių Valstijų politikai.

Kitai grupei vadovauja Shmuel Mikunis, partijos sekretorius, taipgi parlamento narys, ir dr. Moshe Sneh, dienraščio "Kol Ha'am" redaktorius. Ši grupė agresoriais skaito arabus ir pilnutinai užgiria Izraelio valdžios politiką.

Sunku pasakyti, kuri grupė turi daugiau pasekėjų. Aišku, kad toks aštrus pasidalijimas yra skaudus smūgis Izraelio darbo žmonių reikalams.

Ar tas pasidalijimas jau nebepagydomas, ar tik laikinas reiškinys šios krizės metu, taipgi sunku pasakyti.

IR JIE BAISIAI IŠSIGANDĖ

Chicagos menševikų laikraštis rašo:

Visiškai netikėtai atsirado baisus padaras, kuris kelia susirūpinimą visam pasauliui. Niekas nesitikėjo, kad keliolikos mėnesių bėgyje komunistinė Kinija pasidarys tuo baisiu padaru, atseit, baisūnu.

Visi spėjimai, visi pranašavimai apie komunistinės Kinijos didelį atsilikimą technologijos srityje pasirodė klaidingi, — klaidingi bent toje technologijos srityje, kuri yra susijusi su atominės bombos gaminimu.

Kai Kinija išsprogdino atominę bombą, tai visas pasaulis nustebo, nes nesitikėjo, kad ji pajėgs tai padaryti. Po to sekė antros, trečios ir ketvirtos išsprogdinimas. Tačiau didžiausia staigmena buvo šių metų birželio mėnesį, kai Kinija išsprogdino branduolinę bombą. Tai buvo padaryta po trisdešimt dviejų mėnesių po išsprogdinimo pirmosios atominės bombos. Vadinasi, jai ėmė tris kartus mažiau laiko tai atlikti, negu Amerikai!

Bendrai imant, buvo manoma, jog Kinija gal tik po kokių dešimt metų tegalės išsprogdinti branduolinę bombą po išsprogdinimo atominės bombos, o ji tai padarė po 32 mėnesių. Nieko stebėtino, kad pasaulis buvo nustebintas ir iš dalies sukrėstas.

Reikia atsiminti, kad tas pats menševikų laikraštis buvo vienas iš tų kvaliausių pranašų. Girdi, Kinijos komunistai, tik svietui akis muilina, kalbėdami apie pasigaminimą atominės bombos. Dabar, matote, laikraščio redaktoriai jau pritrenkti ir sukrėsti.

Dar galima pridurti, kad to laikraščio redaktorius per desėtkus metų savo skaitytojus maitino pranašyste ir apie Tarybų Sąjungos atsilikimą. Sakė, kad pati tarybinė santvarka laikosi tik ant vištos kojos ir bile dieną sugrius.

Kas liečia atominę bombą ir mokėjimą ją pasigaminti, tai rimtas klausimas. Iš tikrųjų didelis pavojus, kad jos gaminimas taip įeis į "madą", jog ją galės įsigyti kiekviena valstybė— didelė ir maža. Atrodo, kad tam procesui užstoti kelią beveik neįmanoma. Kalbos apie sulaikymą atominio ginklavimosi plėtimosi nieko nedavė ir vargiai ką duos.

Atrodo, kad tėra viena protinga išvada ir išeitis. Tai Tarybų Sąjungos Jungtinėse Tautose padarytas pasiūlymas siekti visuotinio ir visiško nusiginklavimo. Deja, kapitalistinis pasaulis su Jungtinėmis Valstijomis priešakyje tą pasiūlymą atmetė. Jeigu žmonija nenorės save sunaikinti, ji turės eiti prie tokio visuotinio nusiginklavimo.

Bet, žinoma, mūsų menševikai, "nustebinti ir sukrėsti", tokios išvados bijo "kaip velnias kryžiaus". Jie nė kalbėti nenori apie tą protingą Tarybų Sąjungos pasiūlymą, o ką jau bekalbėti apie užgyrimą.

KAM TIE TYRINĖJIMAI?

Chicagos "Vilnies" vedamajame "Obsesija ar politika" kalbama apie prasidėjusių tyrinėjimų epidemiją, ryšium su miestuose įvykusiomis "riaušėmis", geriau, **biednuomenės s u k i l i m a i s.** Laikraštis sako:

Prapliupo tyrinėjimai įsibanguojusių riaušių priežasties. Prezidentas Johnsonas paskyrė savo komisiją. Senatas turi savo, Atstovų butas taipgi nori tyrinėti.

Ko galima tikėtis iš tų tyrinėjimų?

Ilgų raportų, kurių niekas neskaitys ir nepaisys. Pasiūlymų pravesti įstatymus, kurie, jei ir bus pravesti, nieko gero neduos.

Apdairus Michigano senatorius Philip A. Hart sako, kad jei ir būtų buvęs įstatymas drausti riaušes, Detroite jos būtų įvykę, nežiūrint draudimo.

Visos valdžios draudžia revoliucijas, bet reovliucijos įvyksta.

Daug valdžių draudžia streikus, bet streikai vyksta.

— **Tyrinėjimai nepagydys riaušių epidemijos,** — įspėja Illinojaus valstijos gubernatorius Otto Kerner, paskirtas galva prez. Johnsono komiteto riaušių tyrinėjimui.

Net ir FBI galva J. Edgar Hoover, surinkęs 52 riaušių raportus, sako, kad jos kilusios ne šalies plotme "organizuoto suokalbio", bet spontaniškai, gaivaliniai.

Kalifornijos Universitetų socialogų grupė, tyrinėjusi aršias riaušes Los Angeles priemiesty, nerado agitatorių iš kitur.

Visų apdairesnių žmonių sutikta, kad riaušės kyla tarp nusivylusių beturčių, getuose suspaustų žmonių.

Ir tai ne rasinės riaušės. Nors kyla daugiausia negrai, bet jie nedegina baltų žmonių namus. Jie degina savo sritį, getą, reikšdami protestus gaivaliniai.

Tai kam tyrinėjimai?

Valdžios pareigūnams tas pasitarnauja nustūmimui toliau sunkių problemų, kurių jie negali ar nenori spręsti.

Daugeliui politikierių tas pasitarnauja pasigarsinimui.

Eksplozija geležinkelyje

Bellville, Ill. — Louisville ir Nashville p r e k y b i n i s traukinys, gabenąs amuniciją, nušoko nuo rėlių rugpiūčio 6 d. Amunicija pradėjo eksploduoti ir pasidarė baisus sąmyšis.

Nelaimė įvyko, kai Thomas C. Browne, važiuodamas automobiliu, įvažiavo į traukinį. Vairuotojas ten pat buvo užmuštas.

Buvau laimingas--man tikrai pasisekė

Iš repeticijos Vilniuje

Man tikrai pasisekė: tapau vienu pirmųjų žiūrovų, pamačiusių Tarybų Lietuvos dienai pasaulinėje parodoje Montrealyje skirtą mūsų menininkų programą. Sėdėjau per repeticiją salėje ir stengiausi įsivaizduoti, kaip lietuviškas šokis, daina patiks parados lankytojams, o ypač užsienio lietuviams.

Svarbiausia, manau, kas užgaus kiekvieno širdį, sukels begales mielų prisiminimų,—tai melodinga, kartais liūdna, svajinga, k a r t a i s tranki ir linksma, lietuviška muzika, išausta iš pilkų arimų vyturio giesmės, gegužės lakštingalų trelių, švelnaus vėjelio dvelkimo.

Tik užmerk akis — ir užgirsi, tur būt, visam amžiui atmintin įstrigusį vienišo piemenėlio raliavimą ir, rodos, vėl pasijusi namie, senojo tėvo bakūžėje, kurioje šeštadieniais motina pašauna į duonkepį didžiulius kvapios ruginės duonos kepalus, o pievoje kažkas dusliai ir vienodai kala kuolą, prie kurio nakčiai rišamas arklys.

O tos d a i n o s dainelės! Kiek jų senieji kaimo dainininkai mokėdavo. Buvo visokių — ir linksmų, juoko ašaras spaudžiančių, ir liūdnų — vargą vargelį apraudančių.

Šis brangus turtas

Daug dar žilagalvių dainininkų ir šiandien Lietuvoje tebegyvena. Dažnai juos išgirsi per radiją, pamatysi televizoriaus ekranuose. Kiekvieną vasarą dešimtys tūkstančių ekspedicijų keliauja po kaimus, po senas lietuviškas gryčias ir kaip auksakaliai po smiltelę renka šį brangų, nepasveriamą ir neišmatuojamą turtą.

Po to patys geriausieji liaudies meno kūriniai patenka ant kompozitorių stalo. Atrinkus, kas būdingiausia, kas lietuviškiausia, kas skambiausia, gimsta harmoni z u o t a liaudies daina, liaudies šokis, liaudies melodija... Žiūrėk, prabėgo dienelės, ir jau pagal naujai atgimusią seną melodiją s u k a s i poros, kaukši klumpės.

Geltonos, dailios klumpės. Tos pačios, su k u r i o m i s anksčiau apie namus mynėme, gyvulius liuo b ė m e, o gražesnes, labiau išmargintas, svečiams taupėme. Tada mažai kas galvojo apie tai, kaip lietuvis su medinėmis klumpėmis purvą brenda. Dabar tai tik liaudies šokių atributas. Užtat klumpėmis ir žavisi pusė pasaulio. Klumpės šiandien net... savotiškas muzikos instrumentas... Staiga šokėjai scenoje sustingsta. Nutyla birbynės ir kanklės, vaikinai nusiauna klumpes ir muša jomis šokio taktą...

Kaip vaivorykšlės juosta

O tų rūbų rūbelių margumas! Tos spalvingos tautinės juostos, tie raiti sijonai. Raudoni, žali, geltoni atspalviai — visa vaivorykštės juosta. Kiekvienas šakis — naujos spalvos, naujos varsos. Ir rūbai gražūs gražūs. Truputį stilizuoti, paliekant tai, kas geriasia, paliekant tai, kas geriausia, čius paprastų, bet nuostabių kaimo audėjėlių sukurta.

Taigi tai, kas geriausia, gražiausia, skambiausi a. Geriausi kūriniai tik geriausiems ir atlikėjams pagal pečius.

Sunku šiandien ir apskaičiuoti, kiek laiko sugaišo dainų ir šokėjų liaudies ansamblio "Lietuva" meno vadovas Vladas Bartusevičius, choreografai Juozas Lingys ir Juozas Gudavičius, kol iš didelio būrio atrinko geriausius šokėjus ir muzikantus, kol sudarė programą— glaustą, įdomią ir skambią. Jei ne ilgametis patyrimas —ansamblis jau gyvuoja 27 metai, — jei ne šimtų pačių įvairiausių koncertų praktika, per dešimtmečius susiformavęs meninis skonis, a u k š t a s profesinis lygis, vargu ar būtų pavykę paruošti tokią turiningą programą.

O styginis kvartetas!

O rimtoji, klasikinė muzika, o dainininkai? Nemanau, kad reiktų aiškinti, kas yra Tarybų Lietuvos valstybinis styginis kvartetas. Eugenijus Paulauskas, Kornelija Kalinauskaitė, Jurgis Fledžinskas, R o m u a l d as Kulikauskas du kartus pelnė nugalėtojų laurus tokiuose rimtuose tarptautiniuose konkursuose, kaip Lježe ir Budapešte. Drauge su jais į Montrealį važiuoja ir puikus pianistas kompozitorius Stasys Vainiūnas, ką tik sukūręs kvintetą fortepijonui Nr. 2.

Montrealio scenoje taip pat koncertuos populiari Vilniaus operos solistė Elena Saulevičiūtė, kelių tarptautinių konkursų laureatas, garsioje Milano operos La Skala scenoje nseniai dainavęs Vaclovas Daunoras, pasaulinio studentų festivalio Vienoje laur e a t a s birbininkas Antanas Jonušas.

Ir gera darosi širdyje....

...Sėdžiu salėje. Daina keičia šokį, visomis vaivorykštės spalvomis kinta autiniai šokėjų rūbai. Žiūriu į tikrą, lietuvišką meną, ir gera darosi širdyje. Štai ji— visa Lietuva -darbšti ir daininga. Tai kas, kad tas žemėlapis toks nepaslankus, kad negalima nuvežti mūsų tautiečiams lietuviškų beržėlių, tiesių arimo vagų, lietuviškos saulutės spindulio. Mes nuvešime Lietuvos dainų ir muzikos grožį, kuris nuostabiai seną ir amžinai jauną tikrąjį meną.

Egidijus Baleišis

Jaunimas dainuoja

NAUJI RAŠTAI

Mokslinė lietuvių kalbos gramatika

I

Jau antri metai, kai ant mano rašomojo stalo guli didelio formato 752 puslapių knyga — **"Lietuvių kalbos gramatikos I-asis tomas."** Daug kartų ją varčiau ir skaičiau, ir vis kaž kodėl nedrįsau plačiau apie ją spaudoje pasisakyti, parecenzuoti.

Bet kiekvieną kartą, paėmus knygą į rankas, m a n prisimena prieš penkiasdešimt metų ir vėliau išgyventi laikai Amerikoje; prisimena man, kaip mūsų jauni žmonės, darbininkai, neseniai atvykę iš Lietuvos, įkarštingai troško pramokti taisyklingai rašyti, "išmokti gramatiką." Noras buvo didelis, bet nebuvo vadovėliu, iš kurių būtu buvę galima mokytis. O, atmenu, kaip ypatingai V. Kapsukas-Mickevičius ragino mus atsidėjusiai mokytis lietuvių kalbos!

Mokėmės! Ir tas, kurio pasiusta į laikraštį korespondencijukė buvo išspausdinta, jau buvo skaitomas dideliu vyru. "Jis jau beveik moka gramatiką..." garbindavo bičiuliai.

Mokėsi mūsu ž m o n ė s "gramatikos" visokiais būdais ir priemonėmis — individualiai, taip pat savitarpio lavinimosi rateliuose, kurie rinkdavosi kartą per savaitę.

Ilgainiui Amerikoje (ro-ėsi "Draugas" Čikagoje) persispausdino Juozapo Damijonaičio Lietuvos mokyklom skirtą "Trumpą lietuvių kalbos gramatiką." Tai buvo nemažas dalykas. Asmeniškai pažinojau eilę mūsu žmoniu, kurie ir į darbą kasdieninį vykdami, kišenėje laikydavosi ta nedidelę knygele. Kalėsi jie į galva, ir kalėsi tai, kas ten buvo sudėta. Daugelis pramoko gerai rašyti, kiti— tik truputi treti nusitarė: "nieko iš manes neišeis —'rašėjas' nebūsiu, per sunku išmokti gramatika..." Paskui a t s i r a d o pas mus ir Jablonskio gramatika.

Dabar, skaitydamas Tarybų Lietuvos mokslininku-kalbininku - pedagogu parašytas ir išleistas gramatikas ir sintakses, galvoju: o gal mes per anksti gimėme? Atrodo, jau per vėlu mums naudotis visomis tomis kultūrinėmis gėrybėmis, kurias mūsu tauta gamina ir kuriomis naudojasi Lietuvoje.

II

"Lietuvių kalbos gramatikos" vyriausias redaktorius—K. Ulvydas. I-ojo tomo autoriai: A. Laigonaitė, V. Mažiulis, K. Ulvydas, V. Urbutis, V. Vaitkevičiūtė, A. Valeckienė. Kai kuriems jų nadėjo kiti darbuotojai.

Mokslinę lietuvių kalbos gramatika ruošia Lietuvos TSR M o k s l u akademijos Lietuvių kalbos ir literatūros institutas, bendradarbiaudamas su Vilniaus Valstybinio V. Kapsuko v. universiteto ir V i l n i a u s Valstybinio pedagoginio instituto lietuvių kalbos katedromis: vadinasi, rinktiniausios lietuvių kalbos pažinojimo įstaigos.

Ši Gramatika bus išleista trimis tomais. "Pratarmėje" skaitome:

"Pirmąjį tomą sudaro 'Įvadas,' 'Fonetika' (kalbos garsų mokslas), 'Daiktavardis,' 'Būdvardis,' 'Skaitvardis' ir 'Įvardis.' Į antrąjį tomą įeis 'Veiksmažodis,' 'Prieveiksmis,' 'Prieli n k s nis,' 'Jungtukas,' 'Dalelytė,' 'Jaustukas' ir 'Ištiktukas.' Trečiajame tome bus nušviesta dabartinės lietuvių literatūrinės kalbos sintaksinė sandara."

Trys didžiuliai Gramatikos tomai! Pagalvokite tie mūsų skaitytojai, kurie kadaise mokėtės lietuviu kalbos iš nedidukės Damijonaičio parašytos knygelės!..

K. Ulvydas Įvade sako:

"Gramatika yra žodžio ir sakinio sandaros mokslas... Gramatika susideda iš dviejų skyrių: morfologijos ir sintaksės... Žodžiai **morfologija** ir **sintaksė**, kaip ir aukščiau paminėtas žodis **gramatika**, kalboje taip pat turi po tris reikšmes..."

(**Morfologija** — mokslas apie žodžiu formas ir jų kitimą; **sintaksė** — mokslas apie sakinius, sakinių mokslas.)

K. Ulvydas bendrai apibrėžia gramatikos vaidmenį kalboje. Mokslininkas primena:

"Reikia pažymėti, kad kalbos dalys nėra kokios nekintamos kategorijos, jose vyksta nuola t i n i s judėjimas. Be to, jos viena kitą veikia. Toji savoka daugiausia pasireiškia tuo, kad iš vienos kalbos dalies žodžiu kamienu ar gramatiniu formų padaromi naujį žodžiai, priklausantys prie kitos kalbos dalies."

Gyvenimas žengia pirmyn, o tai reiškia ir kalba žengia. Atsiranda naujų žodžiu, naujų daiktų ir tiems daiktams naujų pavadinimu. Kalbininkams rūpi visa tai aptarti, pastatyti į atitinkama ju vietą, parodyti, kaip jie turį būti net ištarti.

Lietuvių kalba—sena kalba, labai plati kalba. Prof. J. Matulis Montrealy (Expo-67) sakė, jog Lietuvoje jau įrusėtas leisti penkiolikatomis Didysis l i e t u v i u kalbos žodynas, kurin įeis apie 300.000 žodžiu!

Gramatikos autoriai veikala sukūrė su gyvais pavyzdžiais: su citatomis iš Lietuvos rašytoju — pradedant su Mažvydu ir baigiant nūdieniais rašytoiais ir poetais — raštu, su ižymiu kalbininku veikalų citatomis, primindami: va, kaip reikia kalbėti, va, kaip reikia taisyklišKai rašyti!

Skaitydamas Gramatikos I-ąjį tomą, žmogus stebiesi visokiu sukauptu pavyzdžiu gausumu. O tai parodo, kiek pastangu autoriai įdėjo į ši monumentalini darba lietuviu kalbai n a k e l t i į aukštesni laipsni.

"Lietuvių kalbos gramatika" leidžia leidykla "Mintis" Vilniuje. Pirmasis tomas buvo išleistas 1965 m.

III

Galvoju: ar d a u g e l i s Amerikos lietuvių šiuo veikalu pasinaudos? Ar daug rasis tokių, kurie jį įsigys ir studijuos?

O reikėtų, kad atsirastų tokių nemaža. Reikėtų, kad įsigytų ir studijuotų, ir visa tai panaudotų tarp Amerikos lietuvių mūsų gimtajai kalbai išlaikyti.

Juk prastai mes rašome ir kalbame. Mūsų spaudoje per daug svetimybių, per toli nukrypstame nuo literatūrinės kalbos, vartojamos Lietuvoje.

Žinoma, nesakau, kad liūdną mūsų padėtį tegali pataisyti tik gram a t i k a. Ne! Mums gali ir turi padėti palaikyti auk š t e s n ę kultūra mūsų rašyboje ir gyvojoje kalboje **geros grožinės literatūros knygos: poezija, romanas, apsakymai, scenos veikalai.**

Tos rūšies veikalus bandykime įsigyti — o tai galima — ir skaitykime. Skaitykime ne tik tai, **kas** knygoje vra parašyta o ir **kaip** parašyta. Tai padės mums sukultūrinti mūsu kalbą — šnekamąją ir rašomąją.

Tarybų Lietuvos mokslininkai atlieka milžiniška darba lietuvių kalbos kultūrai į aukštesnį laipsnį pakelti.

Džiaukimės ir už tai sveikinkime juos!

Rojus Mizara

Skaitytojų balsai

Aš tik ka gavau Ievos Mizarienės knyga "Jaudinantys susitikimai" ir su dideliu malonumu perskaičiau.

Knyga gražiai padaryta, gražus popieris, paveikslai gražūs ir labai įdomiai skaitosi. O idomi knyga tuomi, kad Mizarienė eina tiesiai prie tikrojo dalyko, be jokiu saldliežuvavimų. Malonu tokią knygą skaityti ir nedaro gėdos parodyti ją savo draugui bei kaimynui.

— — —

"Naujienų" bendradarbis J. Pr., nuvažiaves į Kanada i Montrealio Expo 67 pamatė Tarybu Sąjungos paviljoną ir labai išsigando. Jis parašė "Naujienose": "Maskvos raudonasis smakas nori prarvti Lietuvą ir lietuvybę".

Nežinau, gal būt jis buvo gėres diktą stiklą "Roosevelto linksmybės trunko," kad jo akvse pasirodė vietoj to gražaus pastato "baisusis smakas".

Bet tas pats "Naujienų" bendradabis J. Pr. nemato ir nežino, kad Amerikoje gyvenančius lietuvius Romos katalikus — ju lietuvybę ir turtą — baigia prarvti Romos imperijos juodasis smakas. Kalbu apie vyskupus, kunigus ir visokius "brolius ir sesutes" zokoninkus.

Amerikos lietuviai yra sukišę virš 40 milijonu dolerių i "savo" katalikiškas bažnvčias. Jeigu jie būtų sudėję tokią sumą į kokia nors savitarpine susišelpimo draugiją, tai šiandien jie, sulauke senatvės, arba neteke sveikatos, iš tos sumos pinigų galėtu atgauti nors po viena dolerį i dieną. Ir tai būtų nebloga parama.

O ka jie dabar gauna? Ogi nieko, tas juodasis smakas nepasako nei dėkui.

A. Bačėnas
"Laisvės" skaitytojas

Viena negrų riaušių priežastis

Kad Amerikos negrų darbo masės kelia riaušes pirmiausia todėl, kad neturi darbo pasidarymui pragyvenimo, tai aišku visiems šiandien. Be tai nėra vienatinė A m e r i k o s negrų riaušių priežastis. Yra ir kitos priežastys, dėl ko ir tie negrai prisideda prie riaušių kėlimo ir jų organizavimo, kurie ekonominiai gerai gyvena, lygiai kaip ir turtingi baltieji. Tikras gyvenimo pavyzdys parodo, kaip baltieji Amerikoje erzina negrus tuo be pabaigos negru paženeminimu, kuris net išvysto ir negruose norą žeminti baltuosius.

Praleidau ilgą dalį gyvenimo tokioje aplinkybėje, kur teoriniai turėjau savo profesija - amatu lygiai patarnauti negrams kaip ir baltiesiems, nes jie visi buvo tos pačios įstaigos samdiniai. Virš trisdešimt metų operavau "barbernę" viename New Yorko viešbutvje, kur mano klijentai susidarė vien tik iš to viešbučio darbininku, pagal sutartį su jo savininkais.

Mano barbernė buvo toje viešbučio vietoje, kur jo darbininkai persi r e n g i a, kur jų valgykla, jiems skirtos išvietės, praustuvės ir kiti tik jiems skirti dalykai. O kadangi tas viešbutis milžiniškas, arti trijų tūkstančių kambarių, tai dažnai jo darbininkų skaičius siekė net iki dviejų tūkstančių—baltų ir negrų, iš ko man daugiau negu užteko gauti klijentų.

Šitie darbininkai sudarė tokia mišria publika, imant pagal uždarbį, kokia publika randasi ir gatvėje. Tūli administratyviai darbininkai čia uždirbo metams nuo $10,000 iki $25,000, amatninkai nuo $5,000 iki $7,000; o didžioji masė, eiliniai, tarp trijų ir penkių tūkstančių metams. Mažiausia jų alga savaitėje apie $60.

Iki 1930 metų negrai neidavo į tas vietas, kur tik baltiems "skirtos"; į barbernes, kur tik b a l t i eina, į v i e š b u č i u s, į valgyklas, į karčiamas, į š o k i ų sales, maudynes — net pajūriuose neidavo maudytis negrai ten, kur baltųjų įprasta eiti, nors įstatymiškai nebuvo ten negrams draudžiama. Bet jie žinojo, kad jie ten nepageidaujami, tai jei jie ten maišysis, turės bėdos, o pietinėse valstijose, ko gero, baltieji kukluksai juos dar užpuls, apsmaluos ir apibers plunksnomis, jeigu nepadegs, arba nepakars. Juk ten negras turėjo ir buse sėdėti tik jam paskirtoje v i e t o j e, kad jis "nesmirdėtų" baltiesiems.

Bet 1930 metų depresijos laiku ir po Franklin Roosevelto išrinkimo Amerikos Jungtinių Valstijų prezidentu, išaušo nauja gadynė Amerikoje. Šalies valdžia pripažino darbininkams teisę organizuotis i unijas be jokio aprubežiavimo; n e t ir ragino darbininkus organizuotis į unijas. O kadangi tada New Yorko darbininkuose turėjo stiprią įtekmę komunistai, tai viešbučių darbininkų ünija tapo suorganizuota ant tikros lygybės pamatų. Visi darbininkai turėjo gauti lygią algą už lygų darbą, nevalia skirstyti darbininkus pagal spalvą.

Negrai pradėjo naudotis nauja era. Jie pradėjo eiti į ten, kur baltieji jų nepageidavo. Aš iškabinau kortą, kviesdamas visus — baltus ir negrus.

Ir kokia nepriimni staigmena apsirodė. Kai tik pradėjau kirpti negrams plaukus, tai baltieji praeidami sustodavo net būriais prie barbernės durų ir žiūrėdavo, kaip aš kerpu negrą.

Maniau, kad tokia baltųju elgsena tęsis tik kelias dienas ir bus užbaigta. Taip, taip ir buvo. Bet i mėnesį laiko patyriau, kad praradau daugiau negu pusę baltųjų klijentu. Kuriuos pažinau, susitikęs klausiau, kodėl nebeateina. Dauguma mandagiai atsisakinėjo stokavimu patogaus laiko dėl atėjimo. Bet atviresni pilna burna išsižiojo, sakydami, kad jie nenori eiti ten, kur "nigeriai" eina, ir tiek.

Na, negrai galėjo pavaduoti baltuosius, jeigu jie taip būtų ėję pas mane, kaip pirmiau baltieji kad ėjo. Bet didžiuma negrų nėjo pas mane. O kai jų paklausiau, kodėl jie neina dabar pas mane, tai ir jie mandagiai išrasdavo atsisakinėjimą, kad tai laiko stoka, tai turi "savo" barberį jau per eilę metų.

Bet vienas nuotykis man davė suprasti, kad baltiesiems žeminant negrus, išvystė negruose jausmą žeminti baltuosius. O šiomis dienomis riaušių protarpiais jau ir žodžius girdime iš negrų, kad jie baltųjų nekenčia ir nenori su jais susidėti; jeigu tik proga būtu, tai ir dalį šalies atsiskirtų tik dėl negrų.

Turėjau inteligentišką bičiulį-klijentą negrą. Vieną dieną jis atsivedė du berniukus, brolio vaikučius, iš Baltimorės, k u r i e p a s jį New Yorke viešėjo. Mažasis buvo apie dešimt metų, o didysis—trylikos. Pasisodinau mažąjį kirpti pirma. Šis pradėio rangytis visais būdais taip, kad tik aš negalėčiau kirpti jo plaukų. Visaip bandžiau ji nuraminti, bet jis neklauso, nieko ir vis tik rangosi ir rangosi, bandydamas manes neprileisti kirpti jo plauku. Pagaliau žaibiškai šoko iš kresės ir suriko, ašarodamas visu balsu: "Aš nenoriu kad man plaukus kirptų baltas brudas!"

Pietų laikas, daug baltų ir negrų žmonių prie durų žiūri ir klauso triukšmo, kas čia dedasi. Jo dėdė ir vyresnis broliukas puolėsi ji malšinti, raminti, sakydami, kad čia geras dėdės barberys, o ne toks, kaip Baltimorės baltieji. Jiems pasisekė berniuka laikinai nuraminti, kad d u o t u s i kirpti plaukus. Vargais negalais kiek apkirpau jį.

Bet kai ji paleidau, tai jis tuoj pro duris lauk ir, žiūrėdamas į mane, braukia delnu sau per sprandą žemyn tain, būk jis bando nubraukti koki purvą nuo savo sprando, kuriuo aš ji gal andrėbiau. Ir jis vėl ta pati atkartoja: "Aš nenoriu, kad man baltas brudas kirptų plaukus!"

Aišku, tas berniukas kalbėjo ne savo minti, bet kartojo ta, ka jis girdėjo tarp savuju suaugusiu.

Pravarges tokioje padėtyje apie pora metų, gavau barberne šalies a r m i j o s poste, taipgi New Yorke. Armijoje segregacija jau buvo panaikinta, tai čia visi kareiviai ir inteligentiia - oficieriai—balti ir negrai—ėjo sykiu į tą pačią barberne.

Čia irgi radau ta pačia negeistina neapykanta tarp baltuiu ir negru, nors tvarka griežtai buvo tokia, kad nei vienas neturi būti žeminamas, būtu jis baltas ar negras. Tiesa, inteligentijoje nepasirodė viešai jokios neapykantos vienu prieš kitus. Bet kitaip buvo su eiliniais kareiviais, draftuotais be skirtumo iš visu šalies kampu.

Dažnai atsitikdavo taip, kad baltam kareiviui prisieina sėstis i barberio krese po negro. Vietoje sėsti, tai baltasis pasikelia iš savo vietos ir išeina laukan, aiškiai duodamas suprasti, kad jis nenori sėstis ten, kur sėdėjo negras. Net skaudu darydavosi tai matant.

Bet daugelis negru kareivių neidavo i kareivinės barbernę, nenorėdami susidurti su baltaisiais t o j e vietoje, kur jie žeminami, sykiu nenorėdami naudotis tuo, kuo naudojasi baltieji.

Panašų suradimą raportuoja ir sociologai Raymond J. Murphy ir James M. Watson, kurie yra pasamdyti "Office of Economic Opportunity" tyrinėti negrų riaušių priežastis. Jie irgi sako, kad didžiausia priežastis, kuri verčia ir turtingus negrus dėtis prie riaušių, yra ta, kad baltieji begailestingai tesia negrų žeminimą ir neleidžia jiems lygia proga su baltaisiais piliečiais daryti pažangą ir pasižymėjimą.

Prasta socialinė ir ekonominė tvarka Amerikoje per šimtmečius įgyvendino savo piliečiuose tokia neapykantą baltųjų prieš negrus, o negrų prieš baltuosius, kad tas dalykas jau tapo pas abiejis biologiniu charakteriu.

Dabar gal ims daug laiko, kol geresnė tvarka pašalins blogį.

A. Gilman

Naujas prieštarybinės propagandos burbulas

Buvę smetoninės Lietuvos ir fašistinių okupantų sandarbininkai, o dabar besivadiną "Lietuvos vaduotojais", VLIKui pasisiūlius, subūrė koki tai "Lietuvos tvrimo institutą". Jo uždiuotis būsianti "rinkti žinias apie Lietuvos gyventoju žudyma ir kankinimą" karo ir pokario metu.

Tasai Institutas, p. J. Puzino vadovaujamas, prašo savo vienminčius siusti jam tos rūšies žinias. Informeriu vardus Institutas neskelbsias. Reiškia, darbas bus vedamas slaptai, "liūdytojai" liks visuomenei nežinomi. Tai bus panašu į "liūdijimus" kongresinei komisijai, kai "liūdytojai" kalbėjo maišus ant galvos užsimovę!

Taip pasislėpus, galima meluoti kiek nori, jokios atsakomybės už savo žodžius imti nereikia. Bet ko verti tokie "liūdijimai"? Aišku, kad visa tai daroma T. Lietuvos ir jos veikėjų niekinimui.

Jeigu tasai Institutas tikrai norėtu gauti žiniu apie lietuviu žudymus bei kankinimus, jis galėtų įsigyti neseniai Lietuvoje išleista Povilo Štaro knyga **"Partizaninis judėjimas Lietuvoje"**. Visa knvgos medžiaga remta neginčiiamais faktais, o ne kokiais slapukų prasimanymais ir melais.

Ar "veiksniu" Institutas išdrvs šia medžiaga pasinaudoti?

Abejotina!

M—s

Sako: Eisenhoweris sveikstąs

Washington.—Buves prezidentas Eisenhoweris staiga savo farmoje susirgo; tuojau buvo nugabentas į Reed General h o s p i t a l į. Praėjus keliom dienom, sakoma, jo sveikata gerėjanti. Susirgo jis kažkokia vidurių liga.

Austin, Texas.—Mirė įžymus psichologas, Texas universiteto profesorius d-ras Fillmore Sanford, sulaukęs 53 metų amžiaus.

IŠKALBINGAI BYLOJA...

Iškalbingai byloja uolos,
Smailos kalnų viršūnės,
Upokšnių išgraužtos olos
Ir salės stalaktitų rūmuos.

Iškalbingai byloja vėjas
Vasarą dvelkiąs per šalį,
Iš miestų tolimų atskriejęs
Ten, kur žibuoklės dar šąla.

Bet daug iškalbingiau byloja
Tai, kas paliesta rankom;
Įsiklausius kertėj tyliojoj,
Šnabždesys trenkia patrankom.

Iškalbingai byloja melas,
Liejamas labirintų vingiais;
Jis gaudžia iškeltas pjedestaluos
Tiesos dūžiais galingais.

Iškalbingai byloja klaidos
Ir suklaidintųjų kančios juodos;
Šaukte šaukia kiekvienas veidas
Ilgesiu tvirtos paguodos.

Iškalbingai byloja skaičiai
Pastangų statistikos žinynuos,
Jie skelbia — sukrauti kraičiai—
Laimei didžiulės žmonijos.

J. Subata

Peter G. Bourne, M. D.

Kodėl mūsų medikai priešinasi?

Armijos gydytojas ir Vietnamo karas

Gydytojo įsipareigojimas tarnauti žmonijai diametraliai priešingas kariškio pareigoms. Pirmutinė gydytojo pareiga yra gelbėti žmogaus gyvybę, tuo tarpu karinkio pareigos neišvengiamai surištos su žmogaus naikinimu. Visiems praktikuojantiems medicinos meną aukščiausias ir švenčiausias ryšys yra ryšys gydytojo su pacientu, kai vienas individas atiduoda s a v e į rankas kito individo, kurio etiniu ir moksliniu sprendimu jis pasitiki. Mediko autonomija ir jo sugebėjimas daryti s a v a r a n k i š k u s sprendimus yra būtina sąlyga šiuose santykiuose.

Gydytojos nekariauja

Istorijos bėgyje buvo taip sutvarkyta, kad viso pasaulio armijos naudodavosi gydytojų patarnavimais, taip kad pastarųjų profesionalinė etika neoutų pazeidziama. Kaip buvo susitarta Ženevos konvencijoje, gydytojai ir kiti asmenys, atliekantieji emdiciniškas funkcijas, skaitosi nekariaujančiais ir turi rūpintis sergančiais ir sužeistaisiais ne tik savo armijos, bet ir priešo, patekusiais į jų rankas. Tuo pačiu jiems yra suteikiamos specialios privilegijos, jie turi būti apsaugojami nuo priešo puolimų. Tačiau ir jie, iš savo pusės, neturi dalyvauti kariniuose veiksmuose.

Šitoks patvarkymas buvo pripažintas beveik visų gydytojų ir jo buvo laikomasi II Pasauliniame Kare ir Korėjos karo metu. Gydytojai nedalyvau d a v o mūšiuose, nenešiojo ginklų, neskaitant būtinų sau ir savo pacientams apginti, jų darbas rūpintis ligoniais ir sužeistaisiais buvo tiksliai apibrėžtas. Tuo pačiu metu jie mielai apmokydavo kareivius, kad tie galėtų jiems padėti jų darbe, mokėtų suteikti pirmąją pagalbą, eiti į ugnies liniją ir gelbėti iš ten sužeistuosius.

Vietname jų rolė pakeista

Deja, Vietnamo kare šis senas būdas nepasitvirtina. Gydytojas čia susiduria su visiškai naujomis aplinkybėmis, kurios prieštarauja jo etikos supratimams. Dėl mūsų politikos, kuri leidžia mediciną panaudoti politiniams ir kariniams tikslams, gydytojas Vietname staiga pasidarė neatskiriama ofensyvinio karo dalimi.

Antrojo Pasaulinio karo ir Korėjos karo metu viešpatavusi karo gydytojo etika nesiderina su šiuo naujuoju karo tipu, ir gydytojui nėra aišku, kokie yra jo įsipareigojimai ir kur yra jo moralinė atsakomybė. Be to, kai kurie armijos gydytojai supranta, kad m ū s ų buvimas Vietname yra amoralus (neteisingas, nepateisinamas).

Nėra abejonės, kad mūsų pastangos suteikti medicinos pagalbą Vietnamo civiliniams gyvent o j a m s yra grynai humanitarinio pobūdžio. Armijoje vyrauja idėja, kad Specialiųjų dalinių (Žaliųjų Beretų) medikas turi suteikti pagalbą vietiniams gyventojams. Armijos gydytojai yra prašomi apmokyti tų dalinių vyrus, kad šie galėtų funkcionuoti kaip medikai tokiose Vietnamo vietose, kur nėra kitos pagalbos. Tačiau tokia praktika susiduria su šio krašto civiline medicinos tarnyba. Opozicija remiasi dviem faktais: specialiųjų dalinių medikas praktikuoja, išėjęs tik vienerių metų apmokymą, bet, visų pirma, jis yra kovojantis kareivis.

Didžioji dauguma armijos gydytojų yra civiliniai, kurie buvo mobilizuoti dviem metams. Šie gydytojai neša didžiausią pacientų aptarnavimo krūvį. Jie giliai jaučia tą konfliktą tarp gydytojo pareigos ir kariuomenės reikalavimų. Vietnamo politinės problemos dar labiau apsunkina jau ir taip gana nemalonią padėtį — gydytojo ir kartu kariškio.

Pasielgta neteisingai

Mobilizuotas gydyt o j a s jaučia, kad su juo pasielgta neteisingai, ir tai ne be pagrindo. Gydytojai y r a mobilizuojami iki 35 metų amžiaus, t u o t a r p u kiti amerikiečiai — tik iki 26 metų. Gydytojai yra vieninte lė grupė, mobilizuojama net tais atvejais, kai turi vaikų. Jie mobilizuojami ir su fiziniais defektais, dėl kurių kiti būtų netinkami karo tarnybai. Šiuo metu šaukiami faktiškai 100% visų tinkamų šaukti gydytojų. Taip nebuvo, kol neprasidėjo karo eskalacija, kuri reikalauja vis daugiau gydytojų. Tai reiškia, kad daug 33 ir 34 metų amžiaus gydytojų, sukūrusių savo praktiką, yra staiga šaukiami karo tarnybon.

Mobilizuotas gydyt o j a s mato, kad daugelis nuolatinių armijos medikų stengiasi išeiti iš savo tarnybos, dažnai grynai dėl nenorėjimo patekti į V i e t n a m ą. Nors armijoje daroma viskas, kad sustabdyti šį masišką gydytojų bėgimą, bet nedaug tepasiekta ir į bėgančių vietą tenka šaukti vis daugiau civilinių gydytojų.

Ir čia nelygybė

Vietname pavojingiausios pareigos — rūpintis mūšių aukomis priešakinėse pozicijose — visada pavedamos mobilizuoti e m s medikams. Profesionalai karo gydytojai, kurie patys pasirinko šią karjerą, stengiasi gauti darbą saugiose vietose, dideliuose lazaretuose, arba eina grynai administratyvines pareigas. Nors tiesa, kad JAV armijos Vietname moralė yra aukšta, kas ne visada yra gydytojų tarpe. Ir tai ne vien dėl virš minėtų priežasčių, bet ir todėl, kad gydytojai geriau supranta mūsų buvimo Vietname politinius prieštaravimus.

Tas rusenantis nepasitenkinimas iškilo aikštėn per Capt. Howard B. Levy karinį teismą. Dr. Levy konfliktas atsirado iš tos aplinkybės, kad ski r t i n g a i nuo buvusių karų, kur gydytojai turėdavo suteikti pagalbą vien tiktai kariškiams, dabar specialiųjų dalinių medikai aptarnauja ir civilinius gyventojus. Panaudodamas s a v o žinias, gautas iš mobilizuotojo gydytojo, specialiųjų dalių medikas savo pacientus veikia taip pat ir kariniu bei politiniu atžvilgiais, ir tai toli gražu ne iš humanitarinių sumetimų. Iš savo patyrimo Vietname kare aš prisimenu incidentą, kada specialiųjų dalinių medikai gydė žmonių Vietkongo karių žmonas, tikėdamiesi gauti iš šių moterų informaciją, kuri daugelyje atvejų galėtų privesti prie jų vyrų mirties.

Gydytojo prievartavimas

D-ras Levy buvo prašomas ne tik dalyvauti medicinos ekspertyzose su nemediciniškų personalu, kas yra jo gydytojo priesaikos pažeidimas, bet is jo buvo reikalaujama išdavinėti pavojingus vaistus ir narkotikus neprofesionalams, k a s neleidžiama jokiam gydytojui normaliose sąlygose.

Yra atvejų, kada tokia praktika buna itin zalinga — pvz., isdavineti antimalarinius vaistus kiekvienam su pakilusia temperatūra. Si praktika gali issaukti pasipriešinimą vaistams maliarijos atveju, kas ypač pavojinga daliniams fronte.

Neskaitant specialiųjų dalinių medikų vaidmens, dėl kurio iškilo d-ro Levy byla, kitas medicinos personalas Vietname panaudo j a m a s kitaip, negu tai buvo ankstyvesniuose karuose. Pvz., helikopterių ambulansų medikai turi mokėti operuoti 30 kalibrų kulkosvaidžiais. Tas faktas, kad šiame kare medicinos personalas turi dvejopas pareigas, panaikina ribą tarp mediko ir kariškio.

Jis kareivis, ne medikas

Kas liečia specialiųjų dalinių medikus, tai jų pirmoji rolė yra kovojančio kareivio. Kartu su kitais jie dalyvauja karo veiksmuose ir šioje funkcijoje jie turi naikinti priešą ir tik išimtinais atvejais suteikti medicinos pagalbą savo dalinio draugams. Jeigu pats dalinys yra užpultas priešo, jų pirmoji pareiga yra šaudyti, o ne gydyti. Visais atvejais jie yra nemedikų viršininkų žinioje, kurių sprendimas visada skiriasi nuo pacientų interesų. Tai reiškia, kad kai kuriais atvejais tenka palikti pacientus ir vykdyti kovojančio kareivio pareigas.

Armija padarė klaidų, manydama, kad dr. Levy yra ekscentrikas, kurio pažiūros skiriasi nuo kitų gydytojų. Mano įspūdis buvo tas, kad daugumas mobilizuotų gydytojų su juo sutinka, bet jie arba bijojo savo jausmus pareikšti, arba jiems neteko buti tokioje padetyje, kaip dr. Levy, kada reikia padaryti savo sprendimą.

Aišku, kad armijoje mato šią nuolat didejancią spragą tarp jaunų gydytojų ir kariuomenes. Musų karinai vadai taip pat m a t o, kad pasitraukiancių is kariuomenes didziausia dalis yra Vietnamo gydytojai. Taciau armija negali apsieiti be gydytojų, ypač karo metu. Gal didziausia klaida, kurią padarė generolai, yra ta, kad jie, galėdami mobilizuoti didelį skaicių aukstai kvalifi k u o t ų specialistų ir priversti juos tarnauti, tuo pačiu galvojo, kad galesią juos perauklėti pagal savo karinį šabloną, kaip jie auklėtų aštuoniolikmetį abiturientą.

Visi kariuomenės daliniai, neskaitant Medical Corps, didesne ar mažesne dalimi privalo naudoti ginklą, siekiant tam tikro tikslo. Pagal abipusišką susitarimą Medical Corps nariams daugeliu atvejų yra leidžiama veikti už karinės struktūros ribų. Tokiu būdu gydytojai turi didesnį veikimo plotą ir didesnę laisvę, negu kiti kariškiai. Pvz., nu-

Dar tebeminimi pasisekę vykti keliom dienom į Čikagą. Kai jis grįžo į savo postą Vašingtone, jam buvo pranešta, kad jis buvęs A. W. O. L. Bet kadangi jis yra gydytojas, jis nebusiąs nubaustas.

Kodėl dr. Levy baudžiamas?

Dr. Levy kaltinimas reiškia atsitraukimą nuo tokios pozicijos ir, be abejo, parodo armijos susirūpinimą dėl to, kad gydytojai nėra pakankamai kontroliuojami. Galima buvo visiškai lengvai sutvarkyti dr. Levy bylą, neiškeliant jos viešumon. Šį mėnesį jis vis tiek turėjo būti demobilizuotas ir abiejų šalių interesuose būtų nutraukti kaltinimą ir užmiršti incidentą. Tačiau atrodo, kad keliant incidentą viešumon, padarant jį nacionalinės, arba net tarptautinės reikšmės įvykiu, dr. L e v y gali būti panaudojamas kaip pavyzdys kitiems gydytojams, kurie yra tokių pat pažiūrų kaip jis. Bet tokiu būdu teismas, užuot sustabdęs kritika armijos atžvilgiu, ją dar labiau paskatino.

Jie prieš šį karą

Armijoje jaučiama stipri nepas i t e n k i n i m o srovė prieš Vietnamo karą. Tokios nuotaikos pasireiškia Amerikos studentų-medikų ir jaunųjų gydytojų tarpe. Pvz., gegužės mėnesį daugiau kaip 250 studentų-medikų visame krašte pasirašė pareiškimą, kad jie "atsisako tarnauti ginkluotose pajėgose Vietname." Nuo to laiko parašų skaičius dar padidėjo ir, be abejo, daug pasirašiusiųjų t u r ė s eiti į kalėjimą, jeigu vykdys savo nusistatymą. Reikia pastebėti, kad šis protestas normaliai konse r v a t y v a u s Amerikos gyventojų sluoksnio — studentų medikų — spaudoje nesulaukė didesnio atgarsio. Gydytojai dabar susirūpinę, kaip toli eis kariuomenė, į s a k y d a m a jiems, kaip jie turi praktikuoti savo profesiją.

-:-:-:-

Dr. Bourne, psichiatras buvo neseniai atleistas iš JAV armijos po trejų metų aktyvios tarnybos. Vienerius metus jis praleido Vietname ir tris mėnesius išbuvo specialiame d a l i n y j e "A" prie Kambodijos sienos. Už savo tarnybą Vietname dr. Bourne apdovanotas Bronzine Žvaigžde, Oro Medaliu ir Combat Medic Badge. Jis neseniai buvo liudininku dr. Howard Levy byloje.

Iš "Ramparts"
Vertė **I. Vladimirovienė**

Lietuvos TSR kultūros ir meno dienos Maskvoje tapo didele tautų draugystės šventė. Mūsų respublikos pasiuntiniai užmezgė daug naujų pažinčių.

Nuotraukoje: "Lietuvos" ansamblio artistės Gražina Mickutė, Alina Urbanavičiūtė ir Alma Kaukevičiūtė kalbasi su maskvietėmis Nina ir Gutrina ir Lida Romanenko.

M. Baranausko (ELTOS) nuotr.

Hudson, Mass.

Čia kadaise buvo graži lietuvių kolonija, daug buvo pasižymėjusių pažang i o j e veikloje, ypač tais laikais, kuomet LLD įsikūrė ir čia buvo suorganizuota veikli kuopa, taipgi gražus pažangiečių choras. Pažangiečiai buvo gražiai įsikūrę, turėjo savo namą su gražia svetaine. Čia įvykdavo daug prakalbų, vaidinimų, koncertų. Menas ir kultūrinė veikla buvo gražiai suklestėję, nes čia lietuviai manė, kad išaugę ir išsimokslinę jūsų sūnūs ir dukros tęs jų gražią kultūrinę veiklą.

Deja, gyvenimas kitaip nusakė. Vaikai, užbaigę mokyklas, išvažiavo kitur, kiti s u s i v e d ę su kitataučiais, "suamerikonėjo." Dar kitų ir tėvai buvę veikėjai persikėlė į kitas kolonijas.

Taip palengva viskas užgeso, pasiliko tik kelios mūsų senosios kartos šeimos. Laikas keičia žmogų ir jo gyvenimą. Štai buvęs katalikų kunigas John L. Paulanskis, lietuvis, kunigavęs Hudsone per šešerius metu. Vėliau jis buvo Brocktone. Čia metė kunigystę ir apsivedė su lenkų tautybės mergina Geraldine R. Andziulewicz. Sugrįžo ir gyvena Hudsone.

O iš veikėjų pasiliko tik vienas Kazimieras Urbonas, senas Hudsono gyventojas.

J. M. L.

Washington. — Mirė W. M. Kiplinger, "Kipli n g e r Letters" ir "C h a n g i n g Times" žurnalo leidėjas, sulaikęs 76 metų amžiaus.

IŠ ARGENTINOS

Pažymėtos "Vagos" 6-osios metinės

Nepaisant šalto oro, nemažas būrys "Vagos" laikraščio draugų birzelio 10 d. susirinko į vermutą, skirtą pažymėti Argentinos lietuvių kolonijos paž a n g a u s "Vagos" laikraščio 6-osioms metinėms.

Į paminėjimą atvyko Tarybų Sąjungos Argentinoje konsulas Antanas Juršėnas su žmona Leokadija, Argentinos lietuvių "Balso" redaktorius Kastantas Norkus, daug "Vagos" bendradarbių bei prietelių.

Pradedant juikią sueigą S. Kažukauskas trumpu žodžiu a p i b ū d i n o šventės reikšmę, suteikdamas žodį "Vagos" redaktoriui.

—Lietuvių kolonija,—kalbėjo redaktorius, — gali pagrįstai didžiuotis, kad nežiūrint didelių visapusiškų sunkumų, jau 6-ius metus išlaikė pažangų laikraštį.

Nors ir menkas atrodo jis, tačiau istorijoje jam skirta pati garbingiausia v i e t a, nes jis skelbia didžiąją tiesą.

Į susirinkusius tarė žodį konsulas A. Juršėnas. Savo turiningoje kalboje jis plačiai papasakojo apie šiuolaikinį žmonių gyvenimą Lietuvoje. Jis tarp kitko pabrėžė, jog dabar visi Lietuvos gyventojai g y v e n a pilnu gyvenimu ir kultūringai, kad ir i kitados vargingą, nuskurdusį, tamsoje paskendusį Lietuvos kaimą atėjo elektros šviesa, o su ja ir radijas ir televizoriai. Lietuva dabar prilygsta labiausiai išsivys č i u s i o m s tautoms moksle, švietime, laikraščių ir knygų išleidime ir kt.

Trumpame žodyje, Argentinos Lietuvių Balso re redaktorius pasakė, jog A. Juršėno žodžius r e i k ė t ų aukso raidėmis užrašyti.

Daug tostų pakelta už tolesnį "Vagos" laikraščio gyvavimą ir sudainuota "Vagai" ilgiausių metų. Po to draugiškai pasikal b ė t a ir padainuota.

"Vagos" koresp.

Philadelphia, Pa.

Ruošia aštrius įstatymus

Miesto valdančiosios k/s sės šovinistai neriasi iš kailio beruošdami priešriaušinius įstatymus. Miesto burmistras J. Tate, su kai kuriais miesto tarybos nariais, planuoja pravesti t o k i u s baudžiamuosius įstatymus prieš riaušių kėlėjus, kokių neturėjo nė nacinė Vokietija Hitlerio režimo metu. Jeigu baisiai įkaitusios rasistų galvos iš sukilimų baimės neatvės, tai netolimoje ateityje konstitucinių laisvių nebeliks nė skudurų! Simbolinis laisvės varpas dėl reakcinės gėdos gali pusiau trūkti! Jau dabar daug policininkų sumobilizuota, kurie gerai apginkluoti zuja po miestą, ieškodami tų, kurie nori darbo, žmoniško buto, didesnio kąsnio duonos ir jų žmonėmis pripažinimo.

Šis karo stovis Filadelfijos taksų mokėtojams labai brangiai atsieis!.. Pilietiams reikėtų protestuoti, kol nepervėlu, prieš žiaurių įstatymų plana v i m ą, nes įstatymai neva prieš riaušes gali būti panaudoti ir prieš streikierius, protesto demonstracijas ir t. p. Budėkime!..

Kalbama, kad Pennsylvanijos valstijos seimelis irgi planuoja išleisti a š t r i u s priešriaušinius įstatymus.

O negrų sąjūdžio vadai tik juokiasi. Sako: nėra ir nebus tokio istatymo, kuris sulaikytų laisvėjančios rasės kovą už josios žmoniškumo teises.

—:—

Ši savaitgalį įvyks L L D 10 kuopos mitingas. Pasistenkite, draugai, prikalbinti nors po vieną narį įsirašyti į mūsų gerbiamą aukštai vertinamą Lietuvių Literatūros Draugiją.

Leonora

Gera Dovana Jūsų Anūkams

Suteikite gerą dovaną savo anūkui ar anūkei. Įrašykite į Lietuvių Darbininkų Susivienijimą ant 20 metų santaupų (endowment) apdraudos.

Galima įrašyti į LDS vaikus nuo gimimo dienos iki 15 metų amžiaus be daktaro egzaminacijos ant sekamų 20 metų "endowment" apdraudos sumų:

$300, $500, $1,000 ir $2,000

Laikas greitai bėga. Ir štai už 20 metų jūsų anūkas ar anūkė jau gali gauti $1,000 arba net $2,000. Tai graži parama jaunam žmogui, ypatingai norinčiam siekti aukštesnio mokslo.

Bet jaunuolis, turintis "endowment" apdraudą, ir už 12 metų po įrašymo į LDS jau turėtų gerą piniginę paramą. Pavyzdžiui, jūsų anūkas, įrašytas ant $2,000 sumos, už 12 metų jau turėtų virš $1,000 pagal savo narystės paliudijimą. Jeigu susidarytų labai svarbus reikalas, jis galėtų gauti tuos pinigus.

Patarkite ir savo draugams bei pažįstamiems įrašyti į LDS savo vaikus, savo anūkus.

Dėl platesnių informacijų kreipkitės į LDS kuopą savo mieste arba į LDS centrą sekamu adresu:

LIETUVIŲ DARBININKŲ SUSIVIENIJIMAS
(Association of Lithuanian Workers)
104-07 102nd St., Ozone Park, N. Y. 11417

JURGIS SAVICKIS

KLEVIENĖ

Aš buvau labai pavargęs. Tikriau pasakius, nevalgęs ir iš veido išbadėjęs. Taip pat palaikiais drabužiais, nudėvėtais. Atrodė, it būčiau kelias dienas nesiprausęs. Bet viską tuomet atstojo jaunatvė. Tų jėgų tiekis! Žmogus savo vidujine jėgą ir svajonėmis, visokiomis kelionėmis į ateitį, visokeriausiais niuansais, viską, regis, susprogdintum. Jos netilpo žmoguje.

Kaip reikiant nesusišukavęs ir neapsiprausęs, ne sodžiuje vasaros metu, kai maudais dažniausiai upėje, mažai tokių dalykų teboji. Batai, seniai nepakaustyti, krypo į šonus kaip išmanė. Pagaliau, nedavalgęs. Nors tai galima buvo pasakyti tik apie žiemos sezoną mieste, nes vasarą sodžiuje to valgio visur stalai apkrauti.

Tai buvo defektai, taip sakant, vieno vyro, dėl to, kad jis norėjo studijuoti. Ir studijuoti muziką mieste. Nors palinkimą į muziką aš tikrai turėjau. Ir dar labai jaunas buvau. Buvau ką tik įsirašęs į Varšuvos konservatoriją. To dar bereikėjo! Kauno žmonės to negalėjo suprasti. Vargonininkas ir namie galėjo tos muzikos pamokyti. Bet dabar, kaip iš tikrųjų koks turtuolis, į svetimus kraštus buvau pasinešęs. Visi žino, kaip sunku mokytis, savo pinigų neturint, kai juos tekdavo kalėdoti, ar kai tie pinigai kišenėje atsirasdavo visai atsitiktinai. Jei atsirasdavo. Bet sukalėdoti anais laikais pinigus buvo taip pat sunku žmonėse, kaip surasti šiandien kur gatvėje gerą deimantą. Žmonės iš viso tuomet nežinojo, kas tie pinigai ir kam jie gyvenime reikalingi. Žmonės pinigų neturėjo ir neprilaikė, kaip kokio gintino, veik nešvaraus daikto, tik neramumą žmogui teikiančio. Žmonės paprastai vertėsi in natura. Valgiu. Geru oru. Atlaidais. Pašnekučiais.

Žmonės buvo tuomet perdaug vaišingi. Tai gerai atsimena žmonės, kurie pažino tuometinę Lietuvą. Kur užeidavai, niekas paso ir, ypač, užmokesčio nereikalaudavo. Visur galėjai pramisti.

Man šiuo atžvilgiu buvo dar lengviau, nes savo apylinkėje turėjau daug giminių. Žmonės vedė iš vieno kelmo, čia pat. Užtai savųjų visur taip tiršta ir buvo. Bet ir toliau nusibasčius, tas pats. Vis vien, mielas svetys, ir tiek. Žmonių taip vadinama "pažanga" sukūlė tą gerovę, į kažkokius išskaičiavimus ir į skatikus. Tuomet erdvu buvo Lietuvoje. Lyg tos pačios Lietuvos daugiau buvo. Ir iš tiesų — visur krūmai, girios ir miškeliai. Kol iš jų išbrendi, jau ir dienos mažiau.

Aš tokiais poetingais miškeliais grįžau namo. Kitados mano tėvai turėjo gražų dvarelį ant pat Nemuno kranto. Gražų tik pažiūrėti, nes viduje, kaip ir buvo tuomet mada, viskas buvo skolomis ir prasiskolinimais grįsta. Mano tėvo tuomet būta gerokai jauno. Užvis linksčio arčiau prie stambesnės ponijos, kortomis palošti tiek su jais, tiek su kunigais. Maža to ir dvarelio tuomet jau buvo belikę. Motina pati buvo kilusi iš geresnės genties. Kaip ir tėvas. Kur tik jis, tenai ir jinai. Niekuomet vienas nuo antro neatsilikdavo ir, atrodė, vienas antram nuolat buvo reikalingi ir niekuomet nekliudė.

Kadangi į geresnės rūšies poniją nevisuomet buvo galima rodytis ne tik tais pačiais drabužiais, bet ir perdažnai atvažiuoti tuo pačiu vežimaičiu, tais pačiais pakinktais ar tais pačiais arkliais, tai ir prasidėjo painiava. Arkliai su pamonesniais pakinktais atsirastų, bet kartais pašerti jų nėra kuo. Mama, kaip dabar atsimenu, tokia augalota, vis skaidriu balsu ar besivėlinanti. Arba tik bus iš kur sugrįžusi ir beatsikvėpianti—uha—iš kelionės. Pavargau! Kad vėl ruoštųsi rytoj iš naujo į kitą.

Kaip mes gyvenome—vieni dievai težino. Bet motina buvo ne vien augalota, bet ji buvo taip pat jauna, vis, atsimenu, tokiais rinktiniais šilkais, tokiais juostuotais arba su pastorališkomis gėlėmis ir turniurais. Tai buvo mada, ir pasakysiu, nebloga mada. Tokie drabužiai apdengdavo, kaip kokiu dideliu kliošu, apatinę moters dalį — nuo liemens iki kojų — ir tuo būdu ypatingai pabrėždavo moters liemenį, kaklo iškarpą, kas ir yra juk gražiausia moteryje. Nežiūrint visko, motina vis dėlto rasdavo laiko paglamonėti mane, ar keistesnę istoriją ar fantaziją papasakoti man.

Augau ir jaučiau šeimą. Mylėjau aš ją, tą šeimą, ir motiną. Kaip matote, būta savo rūšies bohemos, tų mano tėvų; nuolat kelyje ir nepasėdos. Bet abu sugyveno labai gerai. Net ypatingai gerai. Kaip du gerai susidraugavę operos artistai.

Kiek dabar dar prisimenu, tėvas toks juodas, surdutuotas ir iš liemens lankstus. Vis mazurai, baliai ir baliukai. To darbo buvo daug. Kol paseno ir atslūgo. Kaip ir turi būti su kiekvienu žmogum. Net namie pradėjo dažniau liktis ir dvarelio ėmė žiūrėti kiek. Bet — vėlu! Suskaitytos jau buvo šio dvarelio dienos.

Nors aš buvau vienturtis ir dabar man vienam, ne kam kitam, priklausė tokioj gražioj, net pavydėtinoj pozicijoj, ant Nemuno, dvarelis, bet kas iš jo... Jei nežinojo, ar pamiršęs kurią skolą buvo tėvas, žiūrėk, žmonės ją primindavo. Tėvas varėsi sunkiai. Kiek įsenusiam žmogui dvigubai sunku buvo tai daryti. Aptrunijusios trobos, aptruniję ir neišgelbėjami reikalai. Kad ir kažin kaip įkibtum dabar į žemę ir gintumeis. Sėdėjom kaip stotyje, iš kur atėjęs traukinys turėjo mus visus nuvežti nežinoma kryptim.

Tėvas mirė. Motina liko viena. Kaip žmogui maža reikalinga! Vidujai ji gyveno atsiminimais apie tėvą, tarytum su juo dar nė atsiskyrusi nebuvo. Turėdama dabar daugiau to laiko man daugiau to laiko ji pašventė. Gera ji buvo. Ramino save ir mane. Kurioje ji galėsianti juk pas seserį persikelti. Toji ją prašanti — neprisiprašanti.

Maisto tuo tarpu dvarelyje visiems užtekdavo. Bet kaip reikiant pradėti nebuvo iš ko.

Aš, matyti, pasekiau tėvais. Irgi mėgdavau keliauti, trankytis, po svečius žmones lankytis. Kaip ir tėvai. Tik užuot nauja bričkele, kaip jie, mano kelionė vyko numintais batais ir miške iškirsta lazdute. Tikslas tas pats: nauji įspūdžiai ir nauji žmonės. Namas tik tiek man buvo reikalingas, kiek jame galėjau pratintis ant seno, bet dar vis paskambinamo, piano.

Tačiau seno, kaip tarka. Savo tonu daugiau panašus į seną klavisiną.

Kartais savaitėmis, kaip pasigėręs, iš kambario neišeidamas, dirbau savo muzikalinėmis pratybomis. Žmonėse pagarbos nuo to, žinoma, daugiau neįgydamas. Tik spitrelėjęs kiek nuo to darbo.

Kartą iš po tokio užsidirbimo buvau išėjęs akies statumu į apylinkes.

Prisiartino ir vakaras. Vėlu. Nutariau pernakvoti pirmoje pakeliui pasitaikiusioje troboje. Suradau tokią.

Atdaros durys. Belstis tuomet į trobą įeinant, nebūdavo mados. Net būtų nemandagumo ženklas. Prieangyje sutiko mane, vėliau pasirodė, visai gerai man pažįstama ūkininkė Kleivienė. Sutiko pirmu žodžiu:

— Pamiršote jau mus...

Tai jų būta čia ūkio. Iš karto aš kaip ir pamiršęs buvau. Ji ruošė vakarienę, sukinėdamasi mistiškame kamine, kai židinio ugnis liepsnoja smagiai ir šešėliai vaikosi kamino nusmailintomis sienomis. Smagu tokiu laiku kamine, kai žmogus esi alktelėjęs, o čia šilta ir gardžiu valgiu kvepia. Kamino viršuje — dangaus sklypas ir žvaigždės.

— Tik prašau — į vidų! Argi čia Tamstai vieta... Ir iš kur čia toks jau svečias nebuvėlis. — Taip gražiai ir nuoširdžiai moteriškė dainavo. Tokia tąsyk modulinga buvo lietuvių kalba, kurios aš tuomet pasiilgdavau ir kuri man visuomet buvo kaip muzika. Gražiai tuomet kalbėjo žmonės sodžiuje. Vėliau — ne.

Taip čia buvo jauku. Saviška. Iš oro atėjus, dabar visame kūne pasidarė šilta, kai priešais virė puodai.

— Tamsta juk išalkęs.

— O ne! — sumelavau, nes kas gi sodžiuje neišalkęs.

— Aš tik norėjau pernakvoti pas tamstą. Tetulė, tur būt, priimisi mane nakvynei? — Mano juokas pasisekė, nes čia žmonės tikrai nė įsivaizduoti negalėjo, kaip galėtų "nepriimti".

(Bus daugiau)

SCRANTON, PA.

Iš užmiršto kampelio

Kada neprašytas svečias ateina, tai mažai kas apie jį gerai mano, nes kartais jis tik daug nesmagumo padaro. Taip lyginai ir senas amžius: ateina neprašytas, bet niekados neateina vienas.

Štai mūsų mieste, kadaise buvo platus ir gyvas veikimas, kai buvo nemažai jauno amžiaus pažangių veikėjų. Bet kas šiandien yra likę? Tik maža grupelė yra belikusi, ir tie jau peržengę arba žengia per septintą gyvenimo slenkstį. Pažangus veikimas jau miręs ir atgaivinti jį nėra vilties.

Štai senas mūsų narys ir geras pažangios spaudos rėmėjas B. Tuškys jau apie trys mėnesiai, kai randasi karo veteranų ligoninėje; o va, prieš savaitę laiko ir drg. L. Truikis pasidavė į ligoninę taisyti sveikatą. Prieš kelias savaites ištiko šokas Ellą Sakavičiūtę ir labai pažeidė jos veidą, ir ją pačią gan nusilpnino. Randasi savo name, nes seserys pagelbsti jai apsitvarkyti. M. Vanagaitienė irgi jau ilgas laikas, kai yra dukters Matidos Polinosky priežiūroje dėl silpnos širdies ir seno amžiaus. Tai, ot, kas dedasi su mūsų kadaise buvusiais gerais veikėjais!

Na, o yra dar ir tokių, kuriems būtinai reikia būti ligoninėje, bet jie kol kas nepasiduoda ir laikosi, kiek tik jėga jiems dar leidžia. Bet ar ilgai—to niekas negali pasakyti.

Tai, ot, kas beliko iš kadaise buvusio gana stipraus pažangaus veikimo mūsų mieste. Seni baigia išmirti, o jauni tiek suamerikonėjo, kad ir susikalbėti negalima.

I. Klevelis

Mokytojų unija ragina miesto viršininkus nieko nedelsiant pradėti derybas. Jeigu iki rugsėjo 11 nebus susitarta, tuomet mokytojai gali sustreikuoti, kitaip sakant, rezignuoti.

Williamsburge pasirodė piketininkai, reikalaujantys išnaikinti žiurkes, kurių šiame rajone visur pilna.

---

6 kubiečiai ir vienas puertorikietis areštuoti ir kaltinami kaip falšyvų pinigų agentai. Jie sako planavę sukelti fondą Kuboje Kastro valdžiai nuversti.

WORCESTER, MASS.

Mirus

Ievai Aniuolauskaitei-Turskienei

Reiškiame nuoširdžią užuojautą liūdėsyje likusiai jos šeimai—sūnui Albertui, dukrai Ruth ir jų šeimoms. Sesutei Marijonai Bušienei Kalifornijoje, broliam gyvenantiems T. Lietuvoje, visiems artimiesiems ir draugams.

A. M. Sukackai
F. P. Petrauskai
M. Šiupėnienė
A. Wasilienė
F. M. Petkūnai
V. Žitkus
H. Žilinskienė
J. M. Petkūnai

"LAISVĖS" PIKNIKAS

Worcester, Mass.

Išanksto rengkitės jame dalyvauti ir linksmai laiką praleisti.

Įvyks Sekmadienį, Rugpiūčio 13-tą d.

Sunday, August 13th

OLYMPIA PARK, SHREWSBURY, MASS.

Labai gražus parkas ir patogus piknikams, ant kranto gražaus ežero. Yra įruošta puiki maudynė.

Įspūdingą programą atliks:

Hartfordo Laisvės Choras

Vadovybėje Wilma Hollis, dainuos gražias dainas

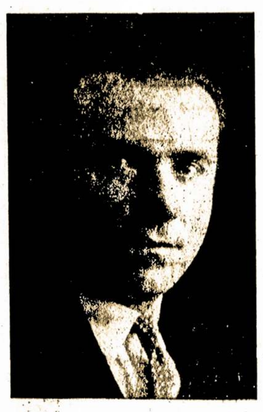

Jonas Sabaliauskas

Ona Dirvelienė

dainuos solus

Irene Janulis

Helen Smith

irgi dainuos duetus

Geri valgiai ir įvairūs gėrimai, o labiausia malonūs pasimatymai.
Nuoširdžiai kviečiame visus atsilankyti. Pradžia 1-mą valandą dieną

HELP WANTED MALE

COOKS, BAKERS, general kitchen help. Exp. Excellent oppty to grow with national Concern. Feeding an area College. Exp. in quantity production. Positions open 2nd cooks, helpers, bakers & helpers and gen. kitchen expd. Exc. working conditions and Company benefits. We are willing to train. TR 6-2533 for interview. CANTEEN CORP. PMC COLLEGES, Chester, Pa. An equal opportunity employer. (56-61)

COOK & COOK'S HELPER

Some experience. 5 days, 40 hours. Call FO 9-2100. Ext. 280 Mrs. Mary Houck. St. Lukes Children Hospital. (59-62)

MEN.

GOODYEAR
Tire & Rubber Co.
RETREAD PLANT

Hiring Men. Looking to the future starting positions as: SUPERVISORS, INSPECTORS, BUFFERS, MOLD MEN.

We will train you. Develop for rapid advancement & promotions. Goodyear insurance program offers pension & retirement, group insurance, life, accident, sick benefits, hospitalization & surgical benefits. Good starting salary. Call collect, 215-425-0498, or write, 2743 E. Allegheny Ave., Phila., Pa., 19134. **An Equal Opportunity Employer.** (59-61)

ATTENTION! Mechanic wanted. Experience on foreign and domestic cars. $100 a week guaranteed. Insurance benefits, paid holidays, vacation bonuses, pleasant working conditions with modern equipment. Call 777-6711. Ask for Mr. Bredbenner. Reading, Pa. (59-63)

MALE & FEMALE

PRESSER FINISHER EXP. On silk and rough work. Year round, good pay. Apply:
LABELLE CLEANER
Rt. 130, Riverside, N. J.
Near Millside Shopping Center. (59-62)

FOR SALE

CHESTER COUNTY. Grand workshop for rehabilitation of antique. Ideal for Veterinarian. Antiquaria or Restaurateur. A 1710 stonehome with stone additions in 1722 and 1733 completely restored w/exquisite authenticity, kitch w/walk-in fp. LR, DR, 3 bedrooms & delightful mod bath. Has one of the largest pegged barns in Chester Co., a delightful stone house w/walk-in fp, which could be converted to a guest house. Many extra out-buildings. This magnificent property is one of the few commercial locations in this area. Over 4 acs. Asking $69,500.
CARLTON-CAIRNS, INC.
215-MI 2-2520. (59-62)

REAL ESTATE

LARGE Single, 5 bedrooms, 4 baths, solid stone. Large lot, reasonably priced. 124 E. Crocus Rd., Wildwood Crest, N. J. Can see any time. Phone: 1-609-522-25. (59-62)

BUSINESS OPPORTUNITY

Plastic, Stucco, Cinder Blocks. Rough cast cement, cellar walls and floor white wash.
CATHERINE STARKS,
2308 No. Fairhill, Phila., Pa.
PO 3-2480. (59-61)

Wichita, Kansas. — Šio miesto negrų gete buvo pasireiškusios didelės riaušės; valdžia sutraukė visas jėgas joms malšinti. Dabar, sakoma, jau "viskas apraminta." Nuostolių padaryta už arti $100,000.

Pasadena, Cal.—Paleistas į erdves nedidelis oro laivas "Lunar Orbiter 5" traukia fotonuotraukas iš tamsiosios Mėnulio pusės, ir siunčia tas nuotraukas amerikiniams mokslininkams.

New York. — Rugpiūčio 9 d. Nantuckete, Mass., mirė niujorkiškis amerikinis rašytojas novelistas Frank Norris, sulaukęs 60 metų amžiaus.

Westchesterio bankas nustojo $71,000, kai du plėšikai, pinigus susikrovę maišan, lengvai paspruko.

Liudas Stukas porina apie Tarybų Lietuvą

Liudas Stukas buvo nuvykęs į Vilnių — vyko su grupe kitų JAV lietuvių. Grįžęs, per savo brolio Jokūbo radijo valandėlę jis pasakojo savo įspūdžius. Ką gi jis sakė?

Vaikščiojęs Vilniaus gatvėmis ir niekur negirdėjo lietuviško žodžio. Jis Vilniuje netgi buvo paklydęs, ir klausė tūlo praeivio, kaip surasti "Gintaro" viešbutį, kur jis ir kiti turistai buvo apsistoję. Užklaustasis jam atsakė rusiškai. Vėliau, o šventasis Pilypai, paaiškėjo, kad tas žmogus buvo lietuvis, bet nedrises gatvėje L. Stukui lietuviškai atsakyti! Atrodo, tasai užklaustasis buvo labai ciekavas! Tai turėjo suprasti ir pats Liudas.

Na, Liudas nueina ir į Dainų šventę Vingio parke — tame pačiame Vilniuje, — ir ten jau girdėjo dešimt tūkstančių dainininkų lietuviškas dainas dainuojant. Tai drąsuoliai! Išdriso jie Lietuvos sostinėje lietuviškai dainuoti!..

Ką darė Liudas, klausydamas milžiniško rinktinio choro lietuviškų dainų? Kai choras dainavo dainas, kuriose buvo minimas Lenino vardas, tai iis neplojo! Ar ne baisu? Veikiausia dėl to gerokai sudrebėjo Gedimino kalnas!.. Bet Liudas plojo, kai dainavo lietuviu liaudies dainas, tai ir vėl viskas buvo okei.

Liudas nuvykes į šventos Teresės bažnvčia giedoti. (Teresės bažnvčia, jei neklvstu, lankoma lenkų tikinčiuiu, bet tai nieko. — dievas tas pats ir lietuviu ir lenkų, kurie juo tiki.) Bažnyčioje visiems labai patikęs Liudo balsas — toks retas, toks jo grožis. Pagal jo pasigyrimą, tai ir Karuso, ir Šaliapinas, ir K. Petrauskas, ir Noreika, ir Daunoras — tik juokas, palyginti su Liudo balsu! Žinoma, mes, amerikiečiai g r iešninkai, kurie Liudą dainuojant girdime, visu tuo **netikime**, nes žinome, kad Liudui dar labai labai daug reikia mokytis, o apie medžiagą nei nekalbame.

Jis ir devyni kiti turistai buvo pakviesti i Lietuvos kompozitoriu klubą Vilniuje. Ir ką jūs pasakysite— visi kompozitoriai, ir Balsys, ir Račiūnas, ir Klova, ir kiti, kurie ten buvo, puikiai kalba lietuviškai! Dar daugiau: jie — dideli Lietuvos patriotai! Toki "stebuklingo" radini Liudas atrado Lietuvoje. Tik man rūpi vienas klausimas: nejaugi Liudas ten statėsi kompozitorium ir su lietuviu muzikos korifėjais lyginosi?!..

Na, užteks!

Baigiant verta priminti tiek: Liudas Stukas visgi stoja už kultūriniu ryšiu su Lietuva palaikyma. Jis mano, kad JAV lietuviams reikėtu apsikeisti su Lietuva plokštelėmis ir muzikiniais kūriniais. Už tai tenka ji pagirti.

O kai iis iš po kelionės parilsės, tai gal atsimins, kad iis Vilniaus gatvėse girdėio ir lietuviška žodeli kita.

Liudas dar ne senas žmogus, ir mes jam linkime viso geriausio!

M. Galinis

Puikiai pavyko Aido choro pietūs

Kadangi ši vasara labai labai lietinga, tai aidiečiai biskelį rūpinosi, kad lietus nesuardytu jų rengiamų pietų, kurie ivvko praėjusį sekmadienį. Julės ir J o n o Lazausku sode. O visgi pasitaikė labai graži ir saulėta diena. Susirinko svečių pilnas sodas, kur prie stalu susėdę visi pasikalbėdami pietavo-vaišinosi.

Atsilankė Tarybų Sąjungos Ambasados I-asis sekretorius Vytautas Zenkevičius su žmona Maryte ir "Maskvos Žinių" korespondentas Robertas Žiugžda su žmona O n u t e ir sūneliu Giedriuku, kuris neseniai atvyko pas tėvelius paatostogauti. Taip pat buvo malonu matyti tarpe mūsų gerus draugus K. ir E. Žukus iš Seattle, Wash.

Buvo ir trumpų kalbų, kurias tvarkingai pravedė choro vice-pirmin i n k ė N. Buknienė. V. Zenkevičius savo kalboje, tarp kitko, linkėjo Aido chorui ilgai gyvuoti ir laikytis tvirtai, o malonioji Marytė Zenkevičienė visuomet patenkinta ir linksma, pasakojo kaip jauku ir malonu būti artimuiu tarpe.

Mok. M. Stensler linkėjo aidiečiams gero poilsio atostogų metu, primindama pirmąsias choro pamokas, kurios įvyks pirma penktadienį po "Labor Day."

Žurnalistas R. Žiugžda su žmona labai dažnai atsilanko į Aido sueigas bei parengimus; čia Onutė, kaip visuomet, pareiškė savo kalboje malonumą būti aidiečių tarpe.

Choro pirmininkas J. Lazauskas p a k a l b ė j o apie svarbą ir reikalingumą išlaikyti ne tik Aido chorą, bet ir mūsu laikraštį "Laisve." Baigdamas padėkojo visiems už atsilankvma ir padovanojo tris didelius butelius šampano ir pavaišino svečius. Dėkui už putojantį šampaną!

Pabaigoje kalbėjo pati šeimininkė J. Lazauskienė, padėkodama visiems už atsilankymą. Julytė t u r ė j o daug darbo pagaminti valgius ir dar tiek skanių pyragų iškepti, bet ji turėjo geras pagalbininkes K. Čeikauskiene ir N. Ventiene. Už jų triūsą širdingai dėkojame. Dėkui taip pat aidietei B. Keršulienei už jos iškepta ir padovanotą skanų tortą.

Finansines sąskaitas ved ė aidietė Lilija Kavaliauskaitė. Jos darbo tikslumas ir tvarkingumas žinomas kiekvienam ir mes ia širdingai įvertiname. Dėkui, Lilija!

A. Nevins ir P. Venta suvežė stalus ir kėdes ir visą kita, kas buvo reikalinga. Tai didelis darbas bei pasišventimas, ir Aidas širdingai iiems už tai dėkoja. Prie stalu patarnavo: V. Nevinskienė, Diana ir Jovce Nevinskaitės, N. Ventienė, N. Buknienė ir H. Feiferienė. J. Lazauskas sukinėiosi visur, darydamas tvarką ir, kur reikėjo, vieniems ar kitiems padėdamas.

MIESTE PASIDAIRIUS

Keletas tūkstančių demonstravo New Yorke

Ant greitųjų suruošta prieškarinė demonstrac i j a New Yorke buvo sėkminga. Nuo Columbus Circle maršavo Broadve iki Bryant parko keletas tūkstančių kovotojų prieš karą Vietname.

Į masinį mitingą dar daugiau susirinko. Kalbėtojai nurodinėjo, kaip šis karas Vietname gali uždegti visą pasaulį, jeigu jis plėsis.

Priimta Hirošimos tragedija, ištikusi 1945 m. rugp. 5 d., kuomet amerikinė atominė bomba b e v e i k visą miestą išdegino.

Demonstracija įvyko rugpiūčio 5 d.

-:-

12 piketininkų areštuoti prie karo laivo

Šeštadienį apie šimtą kovotojų prieš karą Vietname piketavo Brooklyno uoste esantį karo laivą Newman K. Perrv, kuris dabar ruošiamas Vietnamo karui.

Piketininkai buvo su "mirties" kaukėmis ir juodomis drapanomis. Jie nešė iškabas "Pavojus — mirties laivas" (Danger — s h i p of death). Kartu priminė Hirošimos tragediią.

Policija bandė kiek vėliau piketą sulaikyti. 12 piketininku, nepaklausę policijos įsakymų, buvo areštuoti.

-:-

Šeši gyvena sename automobilyje

Už poros kvartalų nuo majoro Lindsay rezidencijos G r a c i e Mansion prieš mėnesį laiko apsigyveno sename savo automobilyje visa šeima — tėvai ir keturi vaikai.

Jie čia atvyko iš Kansas City. Sako, kelionėje juos visur priėmė, nakvyne suteikdavo. Bet "New Yorke mes radome visas duris uždarytas." pareiškė Mrs. J. Victor. Todėl jie ir apsigyveno savo automobilyje.

Jie čia atvvkę religiniais sumetimais ir mano kada nors Jeruzolimą pasiekti. Ilga kelionė!

-:-

Rinks taikai parašus prie bažnyčių

Sekamą sekmadienį prie daugelio bažnyčių bus parašų rinkėjai, prašydami maldininkus pasirašyti ant peticijų referendumui už taiką.

Iki šiol jau surinkta apie 50,000 parašų. Bet rinkėjai stengsis surinkti iki 100,000. Parašų r i n k i m a s turės baigtis rugsėjo 6 d.

Norima taikos referendumą inkorporuoti į balotą lapkričio balsavimams, kad piliečiai pasisakytų, kaip jie nusiteikę Vietnamo karo klausimu.

-:-

Didelė naujiena: ligonis įkando policistą

Kings County ligoninėn pasidavė Mr. E. Holder peršauta koja. Gydytojas jį aptvarstė ir pasakė netrukus galėsiąs eiti namo.

Bet prie ligonio du policistai atsirado . Prisimygę klausia, kas jam koją peršovė.

Mr. Holder smarkiai supyko. Vienas policistas gavo "juodą akį," o kitam buvo perkąstas pirštas.

Tuomet policistai, žinoma, su "užpuoliku" greit susidorojo.

-:-

Kodėl New Yorko daktarai piktai raukosi?

N. Y. valstijos sveikatos komisionierius Ingra h a m išrišo svarbią problemą, kodėl N. Y. miesto daktarai piktai raukosi, o kaimo daktarai patenkintai šypsosi, pildydami Medicaid blankas.

Čia jau doleris viską padaro. Mat, kaimo daktarai už ta pati darba gauna daugiau doleriu, kaip N. Yorko miesto daktarai.

-:-

Cirkas išvyko Maskvon

Pereito pirmadienio vakare iš Kennedy International a e r o d r o m o išskrido Maskvon amerikinis cirkas. Ji s ten gastroliuos keliuose miestuose apie 12 savaičių.

Tikimasi iš Maskvos atvykstant tarybiniam cirkui kada nors rudeniop.

J. G.

Sugrįžo iš Floridos

Aidietė Tessie Stočkienė ir Adelė Lepševičienė sugrįžo iš Floridos, kur jos linksmai praleido laiką savųjų draugų tarpe.

Jos parvežė Aido chorui auką $10 nuo Marytės ir Juozo Paukštaičių, kurių n a m u o s e buvo apsistoję. Jos d ž i a u g i a s i draugų Paukštaičių maloniu prielankumu ir dėkoja už šiltą viešnagę. Aido choras dėkoja už auką. **H. F.**

Tą popietę, per aidietę K. Rušinskienę, įsirašė nauja garbės narė Vera Urbonienė, užsimokėdama penkinę. Dėkui.

Sekmadienio popietė praėjo labai maloniai, draugiškai ir jaukiai. Puikiai pavyko Aido choro pietūs. Visi vaišinosi iki sutemu ir su pasiryžimu remti Aido chorą kuo ilgiausiai, skirstėsi į namus su pakilusiu ūpu.

Aidas dėkoja visiems už atsi l a n k y m ą ir linki visiems geriausių sėkmių, kad ir vėl galėtume sueiti pasisvečiuoti-pasivaišinti.

Nuoširdus visiems ačiū!

H. F.

Dideli pietūs po atviru dangumi

Parengimų kalendoriuje matote skelbimą, kad šio mėnesio 20 dieną, sekmadienį, ruošiami pietūs Forest Parke. Vieta visiems gerai žinoma, lengvai pasiekiama iš visų Didžiojo New Yorko kampų.

Lietuvių L i t e r a t ū r o s Draugijos 185 kuopos komisija, kuriai pavesta pietūs suruošti, praneša, kad pietūs bus dideli ir skanūs, o, girdi, į pavakarį dar bus pridėta ir "hot dogs" su kavute.

Taipgi komisija sako, kad jeigu pasitaikytų prastas, lietingas oras, tai už ta pati mokesti tie pietūs ivyks Laisvės salėje, Ozone Parke. Vadinasi, nepaisant oro, rugp. 20, sekmadienį, negaminkite sau pietų namie, o dalyvaukite su mumis ir pas mus. Būkite m ū s ų labai laukiamais svečiais.

Pietūs bus išduodami 1 val. Todėl nesivėluokite.

Gerai pietus užsisakyti iš anksto. Mums svarbu žinoti, maždaug kokiam žmonių skaičiui reikės paruošti gerų, skanių, sveikų valgiu. O užsisakyti galite pas LLD 185 kuopos viršininkus: V. Venckūna, O. Kazlauskienę, K. Briedį, Joną Grybą ir kitus. Arba pašaukite Laisve ir jus užregistruos draugė Lillian.

Visi esate n u o š i r d ž i a i kviečiami po atviru dangumi!

Rengėjai

Sveikina

Miela Lilija: Leidžiame atostogas Bayview Dr., prie Ežero St. Clair (Michigan). Oras puikus, žuvis gerai kanda... linkėjimu tau ir "Laisvės" personalui. Stephanie Masis ir S. J. Jokubka. (S. J. Jokubka, 'Vilnies' redakcijos narvs leidžia atostogas pas Adv. Masytę ir jos tėvus, ju gražioj rezidencijoj. — LK).

—L.K—tė

N. Y. legislatūros atstovas J. H. Gilbert reikalauja, kad viešose mokvklose, kur yra daug ispaniškai kalbančių m o k i n i ų, būtų ivesta ispanų kalbos lekcijos.

Ruoškimės pamatyti iš Expo-67 paveikslus

Ne visi galėjome dalyvauti Montrealyje Expo-67 per Tarybų Lietuvos savaitę, bet visi galėsime pamatyti iš ten paveikslus, kuriuos Jonas Siurba gabiai priruošė. Jonas turi paveikslų (slides) ne vien tik iš Lietuvių Dienos, jis pasiliko Montre a l y j e ilgesniam laikui ir daug padarė nuotraukų iš ivairių pavilionų.

Nors kalendoriuje buvo skelbta, kad rodymo pradžia bus 7 val., Niujorko Moteru klubo valdyba, pasikalbėjusios su narėmis, nutarė pradžią daryti 5 val. popiet, kad kas nori galėtų su dienos šviesa atvykti ir dar nesutemus parvažiuoti į namus.

Kaip žinote, vieta **White Horse Tavern** (pas J. Bruča), 86-16 Jamaica Ave., Woodhaven, L. I., šeštadienį, rugsėio 9 d.

Jonas Siurba taip pat turės su savim vėliausių paveikslu iš Tarybų Lietuvos ir, jeigu bus pageidavimas, jis ir juos parodys.

Klubo Valdyba

Mieste prasidėio šienligė, kuri daugeliui žmoniu sukelia galvos skausmus ir čiauduli.

Parengimų kalendorius

Rugpiūčio 13 d., 12 val.

Pattenburg, N. J., pietūs pas Čiurlius. (Sekite skelbimus.)

Rugpiūčio 20 d., LLD 185 kp. pietūs, Forest Parke.

Rugsėjo 9 d.

Niujorko Lietuvių Moterų klubas ruošia rodymą paveikslų iš Montrealio Expo-67 ir iš Lietuvos. Šeštadienį, 5 val. vakare, White Horse Tavern, 86-16 Jamaica Ave., Woodhaven, L. I.

Rugsėjo 23 d.

Aido choro banketas Laisvės salėje, Ozone Parke.

Spalio 8 d.

Pietūs "Laisvės" salėje. Rengia A. Bimbos pilietyber g i n t i komitetas atžymėjimui bylos laimėjimo ir užbaigimui savo veiklos.

Spalio 22 d., LLD 2 Apsk. konferencija, Harrison, N. Jersey.

Spalio 29 d., LDS 3 Aps. konferencija.

Pagilinkite savo žinojimą apie Ameriką

JAV Darbininkų Judėjimo Istorija

Parašė Antanas Bimba

550 puslapių. Kaina $1.50.

Šioje knygoje jūs rasite nušviesta ir apibūdinta visą eilę labai aktualių klausimų iš Jungtinių Amerikos Valstijų darbo liaudies kovų istorijos. Jau vien tik skyrių pavadinimai parodo didžiulę temų ir klausimų apimtį. Pavyzdžiui:

Baltieji vergai ir jų viešpačiai
Negrų vergovė Amerikoje
Laisvieji darbininkai senovėje
Revoliucija ir nepriklausomybės karas
Proletariato klasės susiformavimas (1783-1860)
Pilietinis karas arba antroji Amerikos revoliucija
JAV ekonominis vystymasis po pilietinio karo
Aštriųjų kovų laikotarpis (1873-1880)
Streikai, Darbo Riteriai, profesinės sąjungos 1880-1886
Profesinės sąjungos ir pirmasis pasaulinis karas
Socialistai, profesinės sąjungos ir jų politinė veikla (1886-1900)
Komunistinio judėjimo Amerikoje pradžia
Didžiųjų kovų audra
Bedarbių kovos 1928-1940 metais
Streikai, profesinės sąjungos ir "Naujoji dalyba"
Ruzveltas, "Naujoji dalyba" ir komunistai

Ši knyga gaunama "Laisvės" Knygyne

Siųskite užsakymus, adresuokite:

LAISVĖ

102-02 Liberty Ave., Ozone Park, N. Y. 11417

Pietūs Pas Čiurlius

JŲ GRAŽIAME SODE, PATTENBURG, N. J.

Sekmadienį, Rugpiūčio 13 d.

Pietūs bus duodami 12 valandą

Pietų kaina $4 asmeniui

JEI IR LYTŲ, PIETŪS ĮVYKS, NES YRA ERDVI PASTOGĖ

KELRODIS IŠ NEW YORKO

Pravažiavus Newarko Air Portą laikykitės dešinėj, imkite kelią No. 22 ir važiuokite apie 50 mailių iki **Mountain View Inn restorano,** nuo čia tėmykite mažą užsisukimą į kairę, užvažiuosite ant naujo tilto, pervažiavę tiltą laikykitės dešinėj ir privažiuosite kitą mažą tiltą, pervažiuosite to tiltuko apačia — ir penktas namas bus. Čiurlių.

Iš EASTONO imkite kelią 78-tą; privažiavę Pattenburgą sukite dešinėn, ir 78-tu keliu pasieksite Čiurlius (Churlis).

Trentoniečiai važiuokite keliu 69 iki privažiuosite kelią 22, privažiavę Pattenburgą sukite kairėn. Pervažiavę naują tiltą laikykitės dešinėj ir važiuokite iki Čiurlių ūkio.

Anglų-Lietuvių Kalbų ŽODYNAS

Išleistas 1961 metais Lietuvoje

Angliški žodžiai lietuviškai išdėstomi bei išaiškinami

511 Puslapių — Kaina $3.50

Gaunamas "Laisvės" knygyne

Užsisakydami kartu prisiųskite ir mokestį. Pinigų perlaidas (money orderius) ar čekius rašykite:

"LAISVĖ"

102-02 Liberty Ave., Ozone Park, N. Y., 11417